

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentset versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** **KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2019/947,**
24. mai 2019,
mehitamata õhusõidukite käitamise normide ja menetluste kohta
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 152, 11.6.2019, lk 45)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2020/639, 12. mai 2020	L 150	1	13.5.2020
► <u>M2</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2020/746, 4. juuni 2020	L 176	13	5.6.2020

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2019/947,

24. mai 2019,

mehitamata õhusõidukite käitamise normide ja menetluste kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses kehtestatakse üksikasjalikud sätted mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise kohta, samuti sellise käitamisega seotud kaugpilootide ja organisatsioonide kohta.

Artikkel 2

Mõisted

Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse määruse (EL) 2018/1139 mõisteid.

Kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

- 1) „mehitamata õhusõiduki süsteem” – mehitamata õhusõiduk ja selle kaugjuhtimisseadmed;
- 2) „mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja” – juriidiline või füüsiline isik, kes käitab või kavatsseb käitada üht või mitut mehitamata õhusõiduki süsteemi;
- 3) „inimrühmad” – kogunenud isikud, kellel ei ole võimalik laiali minna rahvahulga tiheduse tõttu;
- 4) „mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiline piirkond” – õhuruumiosa, mille on kindlaks määranud pädev asutus, kes hõlbustab või piirab mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamist või välistab selle, et tegeleda mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisest tulenevate riskidega ohutusele, eraelu puutumatusele, isikuandmete kaitsele, julgeolekule või keskkonnale;
- 5) „usaldusväärsus” – riskimaandamismeetmete omadus, mille kindlaksmääramisel võetakse ühelt poolt arvesse seda, kas asjaomased riskimaandamismeetmed on aidanud ohutust suurendada ning teiselt poolt seda, kui võrd kindlad ja terviklikud on tõendeid ohutustaseme paranemise kohta;
- 6) „standardstsenaarium” – lisa 1. liites määratletud erikategooriasse kuuluv mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise liik, mille puhul riskimaandamismeetmete täpne loetelu on kindlaks määratud viisil, mis võimaldab pädeval asutusel aktsepteerida teatist, milles käitajad kinnitavad, et nad kohaldavad seda liiki käitamisel riskimaandamismeetmeid;
- 7) „käitamine visuaalse otsenähtavuse piires” („VLOS”) – mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise liik, mille puhul kaugpiloodil on võimalik mehitamata õhusõidukit abivahendeid kasutamata pidevalt jälgida ja selle lennutrajektoori kontrollida, et vältida kokkupõrkeid teiste õhusõidukite, inimeste ja takistustega;

▼B

- 8) „käitamine väljaspool visuaalset otsenähtavust” („BVLOS”) – mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise liik, mida ei teostata visuaalse otsenähtavuse piires;
- 9) „kerge mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistus” („LUC”) – tunnistus, mille pädev asutus on mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale lisa C osa kohaselt välja andnud;
- 10) „mudelõhusõidukite klubi või ühendus” – liikmesriigis seaduslikult asutatud organisatsioon, mis korraldab mehitamata õhusõidukite süsteeme kasutades harrastus-, demonstratsioon-, sport- või võistluslende;
- 11) „ohtlikud kaubad” – esemed või ained, mida mehitamata õhusõiduk veab lastina ja mis võivad intsidendi või õnnetuse korral kujutada ohtu tervisele, ohutusele, varale või keskkonnale, sealhulgas eelkõige:
 - a) lõhkematerjalid (massiplahvatusoht, laialipaiskumisoht, väike plahvatusoht, suur tuleoht, lõhkeained, üliväikese tundlikkusega lõhkeained);
 - b) gaasid (tuleohtlik gaas, mittesüttiv gaas, mürgine gaas, hapnik, oht sissehingamisel);
 - c) tuleohtlikud vedelikud (tuleohtlikud vedelikud; põlevad materjalid, kütteõli, bensiin);
 - d) tuleohtlikud tahked ained (tuleohtlikud tahked ained, isesüttivad tahked ained, veega kokkupuutel ohtlikud ained);
 - e) oksüdeerijad ja orgaanilised peroksiidid;
 - f) toksilised ja nakkusohtlikud ained (mürgid, bioloogiline oht);
 - g) radioaktiivsed ained;
 - h) sööbivad ained;
- 12) „last” – instrument, mehhanism, varustus, osa, aparaatuur, lisaseade või tarvik, sealhulgas sideseade, mis on paigaldatud õhusõidukisse või selle külge, ja mida ei kasutata ega kavatseta kasutada õhusõiduki käitamiseks või juhtimiseks lennu ajal ja mis ei ole plaaneri, mootori ega propelleri osa;
- 13) „otsene kaugidentimine” – süsteem, mis tagab käitatavat mehitamata õhusõidukit käsitleva teabe, sealhulgas mehitamata õhusõiduki märgistuse kohaliku edastamise selliselt, et seda teavet on võimalik hankida ilma füüsilise juurdepääsuta mehitamata õhusõidukile;
- 14) „järgne-mulle-režiim” – mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise režiim, milles mehitamata õhusõiduk eelnevalt kindlaksmääratud raadiuses katkematult järgneb kaugpiloodile;

▼ B

- 15) „geopiirangute jälgimine” – funktsioon, mis liikmesriikide esitatud andmete põhjal avastab õhuruumi piirangute võimaliku rikkumise ja hoiatab kaugpilote, et nad saaksid rikkumise ärahoidmiseks viivitamata võtta tõhusaid meetmeid;
- 16) „eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteem” – mehitamata õhusõiduki süsteem, mis on koostatud või toodetud ehitaja enda tarbeks, välja arvatud mehitamata õhusõiduki süsteem, mis on koostatud turule lastud ühest koostevalmis komplektist;
- 17) „autonoomne käitamine” – käitamine, mille ajal mehitamata õhusõidukit käitatakse ilma, et kaugpiloodil oleks võimalik sekkuda;
- 18) „kõrvalised isikud” – isikud, kes ei osale mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamises või kes ei ole teadlikud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja antud juhistest ega ohutusabinõudest;
- 19) „turul kättesaadavaks tegemine” – toote tasu eest või tasuta tarnimine liidu turule kaubandustegevuse käigus kas turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- 20) „turule laskmine” – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;
- 21) „kontrollitav maapinna-ala” – maapinna-ala, millel mehitamata õhusõiduki süsteemi käitatakse ja kus mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajal on võimalik tagada vaid asjaomaste isikute kohalolek;
- 22) „maksimaalne stardimass” (MTOM) – mehitamata õhusõiduki tootja või ehitaja poolt kindlaks määratud maksimaalne mass (koos lasti ja kütusega), mille juures on mehitamata õhusõidukit võimalik käitada;
- 23) „mehitamata purilennuk” – mehitamata õhusõiduk, mille tõstejõud moodustub õhu dünaamilisest vastumõjust selle püsilennupindadele ning mis ei vaja vabalennuks mootorit. Mehitamata purilennuk võib olla varustatud mootoriga, mida kasutatakse hädaolukorras;

▼ M1

- 24) „mehitamata õhusõiduki vaatleja” – kaugpiloodi kõrval asuv isik, kes mehitamata õhusõiduki abivahenditeta visuaalse vaatluse teel aitab kaugpiloodil mehitada õhusõidukit hoida VLOS-režiimil ja seda ohutult juhtida;
- 25) „õhuruumi vaatleja” – isik, kes abistab kaugpilooti, abivahenditeta visuaalselt vaadeldes õhuruumi, milles mehitamata õhusõidukit käitatakse, et avastada võimalik oht õhus;

▼ M1

- 26) „juhtimisüksus” (CU) – määruse (EL) 2018/1139 artikli 3 punktis 32 määratletud mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseade või -süsteem, millega toetatakse mehitamata õhusõiduki juhtimist või jälgimist kõigis lennuetappides, välja arvatud mis tahes taristu, millega toetatakse juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühendusteenust;
- 27) „C2 ühendusteenus” – kolmanda isiku osutatav sideteenus, millega tagatakse mehitamata õhusõiduki ning juhtimisüksuse vaheline juhtimine ja kontroll;
- 28) „lennu geograafilised piirid” – ajaliselt ja ruumiliselt kindlaksmääratud õhuruumimaht (mahud), milles mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatseb süsteemi käitada lisa 5. liite punkti 6 alapunktis c kirjeldatud tavaprotseduuride kohaselt;
- 29) „lennu geograafiline piirkond” – lennugeograafia projektsioon maapinnale;
- 30) „varumaht” – lennugeograafiast väljaspool olev õhuruumimaht, milles kohaldatakse lisa 5. liite punkti 6 alapunktis d kirjeldatud hädaolukorra protseduure;
- 31) „varuala” – varumahu projektsioon maapinnale;
- 32) „käitamismaht” – lennugeograafia ja varumahu kombinatsioon;
- 33) „maapealne riskipuhver” – piirkond maapinna kohal, mis ümbritseb käitamismahtu ja mis on kindlaks määratud selleks, et minimeerida ohtu kolmandatele isikutele maapinnal, kui mehitamata õhusõiduk väljub käitamismahust;
- 34) „öö” – aeg õhtuse päevavalguse lõpu ja hommikuse päevavalguse alguse vahel vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 923/2012 ⁽¹⁾.

▼ B*Artikkel 3***Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise kategooriad**

Mehitamata õhusõidukite süsteeme käitatakse artiklis 4 määratletud avatud kategoorias, artiklis 5 määratletud erikategoorias ja artiklis 6 määratletud sertifitseeritud kategoorias järgmistel tingimustel:

- a) mehitamata õhusõiduki süsteemi avatud kategoorias käitamise korral ei nõuta käitajalt eelnevat käitamisluba ega -teatist;

⁽¹⁾ Komisjoni 26. septembri 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 923/2012, millega kehtestatakse ühised lennureglid ning aeronavigatsiooniteenuseid ja -protseduure käsitlevad käitamissätted ning muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 1035/2011 ning määruseid (EÜ) nr 1265/2007, (EÜ) nr 1794/2006, (EÜ) nr 730/2006, (EÜ) nr 1033/2006 ja (EL) nr 255/2010 (ELT L 281, 13.10.2012, lk 1).

▼B

- b) mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamiseks on vaja pädeva asutuse poolt artikli 12 kohaselt välja antud käitamisluba või artikli 16 kohaselt saadud luba või artikli 5 lõikes 5 määratletud juhul mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitatavat teatist;
- c) mehitamata õhusõiduki süsteemi sertifitseeritud kategoorias käitamiseks on vaja mehitamata õhusõiduki süsteemi sertifitseerimist vastavalt delegeeritud määrusele (EL) 2019/945 ning käitaja sertifitseerimist ja vajaduse korral kaugpiloodiloo väljaandmist.

*Artikkel 4***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise avatud kategooria**

1. Käitamine liigitatakse mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategooria käitamiseks üksnes järgmiste tingimuste täitmisel:

- a) mehitamata õhusõiduki süsteem kuulub ühte delegeeritud määruses (EL) 2019/945 sätestatud klassidest või on eraviisiliselt ehitatud või vastab artiklis 20 sätestatud tingimustele;
- b) mehitamata õhusõiduki maksimaalne stardimass on alla 25 kg;
- c) kaugpiloot tagab, et mehitamata õhusõiduk jääb inimestest ohutule kaugusele ning et seda ei lennutata inimrühmade kohal;
- d) kaugpiloot hoiab mehitamata õhusõiduki kogu aeg VLOS-režiimil, välja arvatud järgne-mulle-režiimil lennates või kasutades mehitamata õhusõiduki vaatlejat, nagu on kindlaks määratud lisa A osas;
- e) lennu ajal hoitakse mehitamata õhusõidukit vähemalt 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist, välja arvatud takistuste ületamise korral, nagu on kindlaks määratud lisa A osas;
- f) lennu ajal ei veeta mehitamata õhusõidukiga ohtlikke kaupu ega lasta kukkuda mitte mingil materjalil.

2. Mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategooria käitamine jagatakse kolme alamkategooriasse vastavalt lisa A osas sätestatud nõuetele.

*Artikkel 5***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise erikategooria**

1. Kui üks artiklis 4 või lisa A osas sätestatud nõuetest on täitmata, peab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja hankima tema registreerimisliikmesriigi pädevalt asutuselt artikli 12 kohase käitamisluba.

▼B

2. Pädevalt asutuselt artikli 12 kohase käitamisloa taotlemisel teostab käitaja artikli 11 kohase riskihindamise ja esitab selle koos taotlusega, lisades asjakohased riskimaandamismeetmed.

3. Lisa B osa punkti UAS.SPEC.040 kohaselt annab pädev asutus välja käitamisloa, kui ta leiab, et tegevusriskid on vastavalt artiklile 12 asjakohaselt maandatud.

4. Pädev asutus täpsustab, kas käitamisluba hõlmab:

a) ühte või mitut käitamistoimingut ja nende toimumise aega või kohta (kohti) või aega ning kohta (kohti). Käitamisloale tuleb lisada asjakohaste riskimaandamismeetmete üksikasjalik loetelu;

b) LUC heakskiitmine vastavalt lisa C osale.

▼M1

5. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitab registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele vastavalt lisa B osa punktile UAS.SPEC.020 teatise kõnealuse lisa 1. liites kindlaks määratud standardstsenaariumile vastava käitamise kohta, ei pea ta käitamisluba taotlema käesoleva artikli lõigete 1–4 kohaselt, vaid kohaldatakse artikli 12 lõikes 5 sätestatud menetlust. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kasutab kõnealuse lisa 2. liites osutatud teatist.

▼B

6. Käitamisluba või teatist ei nõuta:

a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajatelt, kellel on nõuetekohaste õigustega LUC vastavalt lisa punktile UAS.LUC.060;

b) käitamise puhul, mis toimub selliste mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames, kes on saanud artikli 16 kohase loa.

*Artikkel 6***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise sertifitseeritud kategooria**

1. Käitamine liigitatakse mehitamata õhusõiduki süsteemide sertifitseeritud kategooria käitamiseks üksnes järgmiste tingimuste täitmisel:

a) mehitamata õhusõiduki süsteem on sertifitseeritud vastavalt delegeeritud määruse (EL) 2019/945 artikli 40 lõike 1 punktidele a, b ja c ning

b) käitamine toimub järgmistel tingimustel:

i) inimrühmade kohal;

ii) see hõlmab inimeste vedu;

iii) see hõlmab ohtlike kaupade vedu, mis võib õnnetuse korral põhjustada suure riski kolmandatele isikutele.

▼B

2. Lisaks sellele liigitatakse mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamine selle sertifitseeritud kategooria käitamiseks juhul, kui pädev asutus leiab artiklis 11 sätestatud riskihindamise alusel, et käitamise riski ei ole võimalik asjakohaselt maandada ilma mehitamata õhusõiduki süsteemi ja selle käitajat sertifitseerimata ning vajaduse korral kaugpiloodi luba väljastamata.

*Artikkel 7***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise eeskirjad ja menetlused**

1. Mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategooria käitamine peab toimuma kooskõlas lisa A osas sätestatud käitamispiirangutega.

2. Mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamine peab toimuma kooskõlas käitamispiirangutega, mis on sätestatud artiklis 12 osutatud käitamisoas, artiklis 16 osutatud loas või lisa 1. liites kindlaks määratud standardstsenaariumis vastavalt mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt teatatule.

Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajal on nõuetekohaste õigustega LUC.

Mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamise suhtes kohaldatakse komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 923/2012 ⁽²⁾ sätestatud kohaldatavaid käitamisnõudeid.

3. Mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamise suhtes kohaldatakse komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 923/2012 ja komisjoni määrustes (EL) nr 965/2012 ⁽³⁾ ja (EL) nr 1332/2011 ⁽⁴⁾ sätestatud kohaldatavaid käitamisnõudeid.

*Artikkel 8***Kaugpilootide pädevust käsitlevad eeskirjad ja menetlused**

1. Avatud kategoorias mehitamata õhusõidukite süsteeme käitavad kaugpiloodid peavad vastama lisa A osas sätestatud pädevusnõuetele.

⁽²⁾ Komisjoni 26. septembri 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 923/2012, millega kehtestatakse ühised lennureglid ning aeronavigatsiooniteenuseid ja -protseduure käsitlevad käitamissätted ning muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 1035/2011 ning määruseid (EÜ) nr 1265/2007, (EÜ) nr 1794/2006, (EÜ) nr 730/2006, (EÜ) nr 1033/2006 ja (EL) nr 255/2010 (ELT L 281, 13.10.2012, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 5. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 965/2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 296, 25.10.2012, lk 1).

⁽⁴⁾ Komisjoni 16. detsembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1332/2011, millega kehtestatakse ühised õhuruumi kasutamise nõuded ja käitamisprotseduurid õhukokkupõrke vältimiseks (ELT L 336, 20.12.2011, lk 20).

▼B

2. Erikategoorias mehitamata õhusõiduki süsteeme käitavad kaugpiloodid peavad vastama pädeva asutuse väljaantud käitamisloas sätestatud, lisa 1. liites kindlaks määratud standardstsenaariumis sätestatud või LUC-s sisalduvatele pädevusnõuetele ning neil peab olema vähemalt järgmine pädevus:

- a) võime kohaldada käitamismenetlusi (tava-, hädaolukorra ja avariiprotseduurid, lendude planeerimine, lennueelne ja -järgne ülevaatus);
- b) võime hallata lennundussidet;
- c) mehitamata õhusõiduki lennutrajektoori ja automatiseerimise juhtimine;
- d) juhtimine, meeskonnatöö ja enesejuhtimine;
- e) probleemide lahendamine ja otsustamine;
- f) olukorrateadlikkus;
- g) töökoormuse jagamine;
- h) vastavalt vajadusele kooskõlastamine või üleandmine.

3. Mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames mehitamata õhusõidukite süsteeme käitavad kaugpiloodid peavad vastama artikli 16 kohaselt välja antud loas kindlaks määratud minimaalsetele pädevusnõuetele.

*Artikkel 9***Kaugpilootide vanuse alampiir**

1. Avatud ja erikategoorias mehitamata õhusõidukite süsteeme käitavate kaugpilootide vanuse alampiir on 16 aastat.
2. Kaugpilootide vanuse alampiiri ei kohaldata järgmistel juhtudel:
 - a) kui nad käitavad delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 1. osas määratletud C0-klassi mehitamata õhusõiduki süsteemi (mis on mänguasi direktiivi 2009/48/EÜ tähenduses) käesoleva määruse lisa A osas kirjeldatud alamkategoorias A1;
 - b) eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul, mille maksimaalne stardimass on alla 250 g;
 - c) kui nad käitavad mehitamata õhusõiduki süsteemi lõike 1 ja artikli 8 sätetele vastava kaugpiloodi otsese järelevalve all.

▼B

3. Liikmesriigid võivad vanuse alampiiri riskipõhist lähenemisviisi järgides vähendada, võttes arvesse oma territooriumil toimuva käitamisega seotud spetsiifilisi riske:

- a) avatud kategoorias mehitamata õhusõiduki süsteeme käitavate kaugpilotide puhul kuni neli aastat;
- b) erikategoorias mehitamata õhusõiduki süsteeme käitavate kaugpilotide puhul kuni kaks aastat.

4. Kui liikmesriik vähendab kaugpilotide vanuse alampiiri, lubatakse neil kaugpilotidel mehitamata õhusõiduki süsteeme käitada üksnes kõnealuse liikmesriigi territooriumil.

5. Mudelõhusõidukite klubide või ühenduste raames mehitamata õhusõiduki süsteeme käitavate kaugpilotide puhul võivad liikmesriigid artikli 16 kohaselt välja antud käitamisloas kehtestada vanuse suhtes muu alampiiri.

*Artikkel 10***Mehitamata õhusõidukite süsteemide lennukõlblikkust käsitlevad eeskirjad ja menetlused**

Kui mehitamata õhusõidukite süsteemid ei ole eraviisiliselt ehitatud või neid ei kasutata artiklis 16 osutatud käitamiseks või need ei vasta artiklis 20 kindlaks määratud tingimustele, peavad käesolevas määruses sätestatud käitamiseks kasutatavad mehitamata õhusõiduki süsteemid vastama määruse (EL) 2018/1139 artikli 58 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides kindlaks määratud tehnilistele nõuetele ning lennukõlblikkust käsitlevatele eeskirjadele ja menetlustele.

*Artikkel 11***Käitamise riskihindamise eeskirjad**

- 1. Käitamise riskihindamisel peab:
 - a) kirjeldama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise omadusi;
 - b) esitama ettepaneku käitamise asjakohaste ohutuseesmärkide kohta;
 - c) tegema kindlaks maa peal ja õhus käitamise riskid, võttes arvesse kõike järgmist:
 - i) mil määral võib asjaomane tegevus ohustada kolmandaid isikuid või maapinnal asuvat vara;
 - ii) kasutatava mehitamata õhusõiduki keerukus, võimsus ja käitamiserisused;
 - iii) lennu eesmärk, mehitamata õhusõiduki süsteemi tüüp, muude õhusõidukitega kokkupõrke tõenäolisus ja kasutatava õhuruumi klass;

▼B

- iv) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise või tegevuse liik, ulatus ja keerukus, sealhulgas vastutava organisatsiooni või isiku juhitava liiklusvoo maht ja liik, kui see on asjakohane;
 - v) mil määral suudavad mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud riskidest mõjutatud isikud neid riske hinnata ja kontrollida;
- d) tegema kindlaks võimalike riskimaandamisemeetmete ulatuse;
- e) määrama kindlaks valitud riskimaandamisemeetmete usaldusväärsuse vajaliku taseme viisil, mis võimaldab ohutut käitamist.
2. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise kirjeldus peab hõlmama vähemalt järgmist:
- a) teostatavate toimingute laad;
 - b) kavandatud käitamise tegevuskeskkond ja geograafiline piirkond, eriti elanikud, kellest üle lennatakse, orograafia, õhuruumi liik, õhuruumi maht, milles käitamine toimub ja milline õhuruumi maht jäetakse vajalikuks riskipuhvriks, sealhulgas geograafiliste piirkondade puhul esitatavad käitamisnõuded;
 - c) käitamise keerukus, eelkõige selleks ette nähtud kavandamine ja elluviimine, töötajate pädevus, kogemus ja koosseis ning nõutavad tehnilised vahendid;
 - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi tehnilised omadused, sealhulgas selle toimivus kavandatud käitamistingimuste seisukohast ja vajaduse korral selle registrinumber;
 - e) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitavate töötajate pädevus, sealhulgas koosseis, roll, kohustused, koolitus ja hiljutised kogemused.
3. Hindamisel tehakse ettepanek ohutuse sihttaseme kohta, mis on võrdväärne mehitatud lendude ohutustasemega, pidades silmas mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise eripära.
4. Riskide väljaselgitamisel tehakse kindlaks kõik järgmine:
- a) maapealse käitamisega seotud maandamata risk, võttes arvesse käitamise liiki ja selle tingimusi, sealhulgas vähemalt järgmisi kriteeriume:
 - i) VLOS või BVLOS;
 - ii) rahvastikutihedus ülelennatavates piirkondades;
 - iii) lendamine inimrühmade kohal;
 - iv) mehitamata õhusõiduki mõõtmed;

▼B

- b) käitamisega seotud maandamata risk õhus, võttes arvesse kõike järgmist:
- i) õhuruumi täpne maht, milles mehitamata õhusõiduki süsteemi käitatakse, mida on laiendatud õhuruumi mahuga, mis on vajalik hädaolukordadeks;
 - ii) õhuruumi klass;
 - iii) mõju muule lennuliiklusele ja selle korraldamisele (ATM), eelkõige:
 - käitamiskõrgus;
 - kontrollitav *versus* kontrollimata õhuruum;
 - lennuvälja *versus* väljaspool lennuvälja asuv keskkond;
 - linna- *versus* maapiirkondade kohal olev õhuruum;
 - hajutamine muude õhusõidukite suhtes.
5. Ohutuse kavandatud sihttaseme saavutamiseks vajalike võimalike riskimaandamisemeetmete kindlaksmääramisel kaalutakse järgmisi võimalusi:
- a) maa peal olevaid inimesi käsitlevad leevendusmeetmed;
 - b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise strateegilised piirangud, eelkõige:
 - i. käitamiskoha geograafilise mahu piiramine;
 - ii. käitamise ajavahemiku kestuse või ajakava piiramine;
 - c) strateegiline maandamine ühiste lennureeglite või ühise õhuruumi struktuuri ja teenuste abil;
 - d) võime toime tulla võimalike ebasoodsate käitamistingimustega;
 - e) organisatsiooni käsitlevad asjaolud nagu mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt välja töötatud käitamis- ja hooldusmenetlused ning tootja kasutusjuhendiga kooskõlas olevad käitamismenetlused;
 - f) lennu ohutusega tegelevate töötajate pädevuse ja asjatundlikkuse tase;
 - g) inimliku eksimuse risk käitamismenetluste kohaldamisel;
 - h) mehitamata õhusõiduki süsteemi ülesehitus ja toimivus, eelkõige:
 - i) otsasõidu riski maandamiseks vajalike vahendite olemasolu;

▼B

- ii) mehitamata õhusõiduki löögienergiat või purunevust piiravate süsteemide olemasolu;
- iii) mehitamata õhusõiduki süsteemi tunnustatud standardite kohane konstruktsioon ja tõrkekindel konstruktsioon.

6. Selleks et teha kindlaks, kas kavandatud riskimaandamismeetmed vastavad ohutuseesmärkidele ja kavandatud käitamise riskidele, eelkõige tagamaks, et käitamise iga etapp oleks ohutu, tuleb hinnata kavandatud riskimaandamismeetmete usaldusväärsust.

*Artikkel 12***Käitamise lubamine erikategoorias**

1. Pädev asutus hindab riskihindamist ja usaldusväärsust riskimaandamismeetmete puhul, mida mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandab selleks, et tagada käitamise ohutus kõigis lennuetappides.

2. Pädev asutus annab käitamisloa siis, kui hindamise käigus jõutakse järeltulele, et:

- a) käitamise ohutuseesmärkides võetakse arvesse käitamise riske;
- b) käitamistingimustega seotud riskimaandamismeetmete, asjaomaste töötajate pädevuse ja mehitamata õhusõidukite tehniliste omaduste kombinatsioon on asjakohane ja piisavalt usaldusväärne, et tagada ohutu käitamine, pidades silmas kindlakstehtud riske maapinnal ja õhus;
- c) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja on esitanud avalduse, milles kinnitab, et kavandatud käitamine vastab kõigile sellekohastele kohaldatavatele liidu ja liikmesriigi õigusnormidele, eelkõige eraelu puutumatuse, andmekaitse, vastutuse, kindlustuse, turvalisuse ja keskkonnakaitse vallas.

3. Kui käitamist ei peeta piisavalt ohutuks, teatab pädev asutus sellest taotlejale, esitades käitamisloa andmisest keeldumise põhjused.

4. Pädeva asutuse väljaantud käitamisloas tuleb esitada järgmised üksikasjad:

- a) loa kohaldamisala;
- b) kohaldatavad eritingimused:
 - i) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise ja käitamispiirangute kohta;
 - ii) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja ja vajaduse korral kaugpilotide nõutava pädevuse kohta;

▼B

- iii) mehitamata õhusõiduki süsteemi tehniliste omaduste, sealhulgas vajaduse korral selle sertifitseerimise kohta;
- c) järgmine teave:
- i) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber ja selle tehnilised omadused;
 - ii) viide mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja koostatud käitamiskihindamisele;
 - iii) käitamispiirangud ja -tingimused;
 - iv) riskimaandamismeetmed, mida mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab kohaldama;
 - v) koht (kohad), kus käitamine on lubatud ja kõik muud liikmesriigi kohad vastavalt artiklile 13;
 - vi) kõik käitamise liigi ja sündmuste liigi seisukohast olulised dokumendid ja andmed, mis tuleks esitada lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 376/2014⁽⁵⁾ kindlaks määratud dokumentidele ja andmetele.
5. Artikli 5 lõikes 5 osutatud teatise kättesaamisel teeb pädev asutus järgmist:
- a) kontrollib, et see sisaldaks kõiki lisa punkti UAS.SPEC.020 alapunktis 2 sätestatud elemente;
 - b) kui see on nii, kinnitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale põhjendamatu viivitusega teatise kättesaamist ja täielikkust, et käitaja saaks käitamist alustada.

*Artikkel 13***Käitamine piiriülelalt või väljaspool registreerimisriiki**

1. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatseb seda kasutada erikategoorias, mille kohta on juba välja antud artikli 12 kohane käitamisluba, ja kui kõnealune käitamine peaks osaliselt või täielikult toimuma mõne muu liikmesriigi kui registreerimisliikmesriigi õhuruumis, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus käitamist kavandatakse, järgmist teavet sisaldava taotluse:

- a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale artikli 12 kohaselt välja antud käitamisluba koopia ning

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 376/2014, mis käsitleb tsiviillennunduses toimunud juhtumitest teatamist ning juhtumite analüüsi ja järelemeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 996/2010 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/42/EÜ ja komisjoni määrused (EÜ) nr 1321/2007 ja (EÜ) nr 1330/2007 (ELT L 122, 24.4.2014, lk 18).

▼B

b) kavandatud käitamise koht (kohad), sealhulgas vajaduse korral ajakohastatud riskimaandamismeetmed, millega maandatakse artikli 11 lõike 2 punkti b kohaselt kindlaks tehtud riske, mis on iseloomulikud kohalikule õhuruumile, maastikule ja rahvastikuga seotud omadustele ning kliimatingimustele.

2. Pärast lõikes 1 sätestatud taotluse saamist hindab selle liikmesriigi pädev asutus, kus käitamist kavandatakse, kõnealust taotlust põhjendamatult viivitusega ning esitab registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele ja mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale kinnituse, et lõike 1 punktis b osutatud ajakohastatud riskimaandamismeetmed on kavandatud kohas käitamiseks piisavad. Pärast kõnealuse kinnituse saamist võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandatud käitamist alustada ja registreerimisliikmesriiki registreerib ajakohastatud riskimaandamismeetmed, mida mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab kohaldama vastavalt artikli 12 kohaselt välja antud käitamisloale.

3. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatseb seda käitada erikategoorias, mille kohta on esitatud artikli 5 lõike 5 kohane teatis, ja kui kõnealune käitamine peaks osaliselt või täielikult toimuma mõne muu liikmesriigi kui registreerimisliikmesriigi õhuruumis, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus käitamist kavandatakse, koopia registreerimisliikmesriigile esitatud teatisest ning koopia kättesaamise ja täielikkuse kinnitusest.

▼M1

4. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kellel on lisa punkti UAS.LUC.060 kohased õigused, kavatseb sooritada erikategooria käitamise, mis toimub osaliselt või täielikult muu liikmesriigi kui registreerimisliikmesriigi õhuruumis, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandatava käitamise liikmesriigi pädevale asutusele järgmise teabe:

- a) lisa punkti UAS.LUC.050 kohaselt saadud heakskiitmise tingimuste koopia; ning
- b) kavandatud käitamise koht või kohad vastavalt käesoleva artikli lõike 1 punktile b.

▼B*Artikkel 14***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate ja sertifitseeritud mehitamata õhusõidukite süsteemide registreerimine**

1. Liikmesriigid loovad täpsed registreerimissüsteemid mehitamata õhusõidukite süsteemidele, mille konstruktsioon tuleb sertifitseerida, ja mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kelle käitamistoimingud võivad kujutada ohtu ohutusele, turvalisusele, eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele või keskkonnale, ning haldavad kõnealuseid registreerimissüsteeme.

2. Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate registreerimissüsteemid peavad sisaldama välja järgmise teabe sisestamiseks ja vahetamiseks:

- a) füüsilise isiku täielik nimi ja sünniaeg ning juriidilise isiku nimi ja identifitseerimisnumber;

▼B

- b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja aadress;
- c) tema e-posti aadress ja telefoninumber;
- d) mehitamata õhusõiduki süsteemi kindlustuslepingu (kui seda nõuab liidu või liikmesriigi õigus) number;
- e) juriidilise isiku kinnitus järgmise avalduse kohta: „Kõik otseselt käitamise kaasatud töötajad on pädevad oma ülesandeid täitma ning mehitamata õhusõiduki süsteemi hakkavad käitama üksnes nõuetekohase pädevusega kaugpiloodid”;
- f) olemasolevad käitamisload ning LUC-d ja teatised, millele on lisatud artikli 12 lõike 5 punkti b kohane kinnitus.

3. Sertifitseeritava konstruktsiooniga mehitamata õhusõidukite registreerimissüsteemid peavad sisaldama välju järgmise teabe sisestamiseks ja vahetamiseks:

- a) tootja nimi;
- b) mehitamata õhusõidukite tootja nimetus;
- c) mehitamata õhusõiduki seerianumber;
- d) selle füüsilise või juriidilise isiku täisnimi, aadress, e-posti aadress ja telefoninumber, kelle nimel mehitamata õhusõiduk on registreeritud.

4. Liikmesriigid tagavad, et registreerimissüsteemid oleksid digitaalsed ja koostalitlusvõimelised ning võimaldaksid vastastikust juurdepääsu ja teabevahetust määruse (EL) 2018/1139 artiklis 74 osutatud andmekogu kaudu.

5. Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad registreerivad end järgmistel juhtudel:

- a) kui nad käitavad avatud kategoorias mehitamata õhusõidukeid,
 - i) mille maksimaalne stardimass on 250 g või rohkem või mis kokkupõrke korral võivad inimesele üle kanda kinetilise energia hulga üle 80 džauli;
 - ii) millele on paigaldatud andur, mis on võimeline koguma isikuandmeid, välja arvatud juhul, kui see vastab direktiivile 2009/48/EÜ;
- b) kui nad käitavad mehitamata õhusõidukit erikategoorias, sõltumata asjaomase õhusõiduki massist.

6. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerib end liikmesriigis, kus on füüsilise isiku puhul tema elukoht või juriidilise isiku puhul selle peamine tegevuskoht, ja tagab, et tema registreerimisandmed on õiged. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja ei võib olla korraga registreeritud rohkem kui ühes liikmesriigis.

Liikmesriigid annavad mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele ja registreerimiskohustusega mehitamata õhusõidukite süsteemidele kordumatu digitaalse registreerimisnumbri, mis võimaldab nende individuaalset identifitseerimist.

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate registreerimisnumbrid määratakse kindlaks selliste standardite alusel, mis toetavad registreerimissüsteemide koostalitlusvõimet.

▼B

7. Mehitamata õhusõiduki, mille konstruktsioon tuleb sertifitseerida, registreerib selle omanik.

Mehitamata õhusõiduki riikkondsus ja registreerimistunnus määratakse kindlaks kooskõlas ICAO 7. lisaga. Mehitamata õhusõiduk ei võib olla korraga registreeritud rohkem kui ühes riigis.

8. Mehitamata õhusõiduki käitaja kannab oma registreerimistunnuse kõikidele mehitamata õhusõidukitele, mis vastavad lõikes 5 kirjeldatud tingimustele.

▼M1

9. Lisaks punktis 2 määratletud andmetele võivad liikmesriigid koguda mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatelt täiendavat isikut tõendavat teavet.

▼B*Artikkel 15***Mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafiliste piirkondade käitamistingimused**

1. Mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafiliste piirkondade kindlaksmääramisel ohutuse, turvalisuse, eraelu puutumatus või keskkonnakaitsega seotud põhjustel võivad liikmesriigid:

▼M1

a) keelata mehitamata õhusõidukite süsteemide teatava või igasuguse käitamise, nõuda teatava või igasuguse käitamise puhul eritingimuste kohaldamist või eelnevat lennuluba;

▼B

b) kohaldada mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise suhtes spetsiifilisi keskkonnastandardeid;

c) võimaldada juurdepääsu ainult teatavatele mehitamata õhusõidukite süsteemide klassidele;

d) võimaldada juurdepääsu ainult teatavate tehniliste lisadega, eelkõige kaugidentimissüsteemide või geopiirangute jälgimise süsteemidega varustatud mehitamata õhusõidukite süsteemidele.

2. Pädeva asutuse tehtud riskihindamise alusel võivad liikmesriigid kindlaks määrata teatavad geograafilised piirkonnad, kuss mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamine on ühest või mitmest avatud kategooria suhtes kohaldatavast nõudest vabastatud.

3. Kui liikmesriigid määravad vastavalt lõikele 1 või 2 kindlaks mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafilised piirkonnad, tagavad nad geoteadlikkuse eesmärgil, et geograafilisi piirkondi käsitlev teave, sealhulgas nende kehtivusaeg, avaldatakse ühises ainulaadses digitaalses vormis.

*Artikkel 16***Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames**

1. Mudelõhusõidukite klubi või ühenduse taotlusel võib pädev asutus välja anda loa mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamiseks mudelõhusõidukite klubi või ühenduse raames.

2. Lõikes 1 osutatud loa väljaandmisel peetakse silmas kõike järgmist:

a) liikmesriikide asjakohased õigusnormid;

▼B

- b) mudelõhusõidukite klubi või ühenduse kehtestatud menetlused, organisatsiooni struktuur ja juhtimissüsteem, millega tagatakse, et:
- i) kaugpiloodid, kes käitavad mehitamata õhusõidukite süsteeme mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames, on teadlikud pädeva asutuse väljaantud loas kindlaksmääratud tingimustest ja piirangutest;
 - ii) kaugpilootidel, kes käitavad mehitamata õhusõidukite süsteeme mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames, aidatakse omandada minimaalne pädevus, mis on vajalik mehitamata õhusõiduki süsteemi ohutuks käitamiseks kooskõlas loas kindlaksmääratud tingimuste ja piirangutega;
 - iii) mudelõhusõidukite klubi või ühendus võtab asjakohaseid meetmeid, kui neile on teatatud, et asjaomase klubi või ühenduse raames mehitamata õhusõidukite süsteeme käitav kaugpiloot ei vasta loas kindlaksmääratud tingimustele või piirangutele ning vajaduse korral teatavad sellest pädevale asutusele;
 - iv) mudelõhusõidukite klubi või ühendus esitab pädeva asutuse taotlusel järelevalveks ja seireks vajalikud dokumendid.

3. Lõikes 1 osutatud loas täpsustatakse tingimused, mille alusel mehitamata õhusõidukite süsteeme võib mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames käitada ning asjaomane luba kehtib vaid selle väljaandnud liikmesriigi territooriumil.

4. Liikmesriigid võivad lubada mudelõhusõidukite klubidel ja ühendustel liikmesriigi nimel registreerida nende liikmeid artikli 14 kohaselt loodud registreerimissüsteemides. Kui liikmesriigid seda ei luba, registreerivad mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste liikmed end ise vastavalt artiklile 14.

*Artikkel 17***Pädeva asutuse määramine**

1. Iga liikmesriik määrab artiklis 18 osutatud ülesannete täitmiseks pädevaks asutuseks ühe või mitu üksust.
2. Kui liikmesriik määrab pädevaks asutuseks rohkem kui ühe üksuse, peab ta:
 - a) selgelt määratlema iga pädeva asutuse pädevusvaldkonnad seoses vastutusaladega;
 - b) kehtestama kõnealuste üksuste vahel asjakohase kooskõlastusmehhanismi, et tagada tõhus järelevalve kõikide käesoleva määrusega hõlmatud organisatsioonide ja isikute üle.

*Artikkel 18***Pädeva asutuse ülesanded**

Pädev asutus vastutab järgmise eest:

- a) käesoleva määruse jõustamine;

▼B

- b) mehitamata õhusõidukite käitajate sertifikaatide ja sertifitseeritud kategoorias mehitamata õhusõidukite süsteeme käitavate kaugpilootide lubade väljaandmine, peatamine või kehtetuks tunnistamine;
- c) kaugpilootidele võrgupõhise teooriaeksami läbimist tõendava dokumendi väljaandmine vastavalt lisa punktidele UAS.OPEN.020 ja UAS.OPEN.040 ning kaugpilootide pädevustunnistuste väljaandmine, muutmine, peatamine, piiramine või kehtetuks tunnistamine vastavalt lisa punktile UAS.OPEN.030;
- d) käitamislubade ja LUC-de väljaandmine, muutmine, peatamine, piiramine või tühistamine ning selliste teatiste õigsusekontrollimine, mis on vajalikud mehitamata õhusõidukite süsteemide erikategoorias käitamiseks;
- e) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamislube, teatise, kaugpilootide pädevustunnistusi ja LUC-sid käsitlevate dokumentide, registrite ja aruannete säilitamine;
- f) ühises ainulaadses digitaalses vormis teabe avaldamine mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafiliste piirkondade kohta, mille liikmesriigid on kindlaks määranud ja omaõhuruumis kehtestanud;
- g) teatise kättesaamist ja täielikkust käsitleva kinnituse väljaandmine vastavalt artikli 12 lõike 5 punktile b või kinnituse väljaandmine vastavalt artikli 13 lõikele 2;
- h) riskipõhise järelevalvesüsteemi väljatöötamine järgmiste osapoolte suhtes:
 - i) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad, kes on esitanud teatise või kellel on käitamisluba või LUC;
 - ii) artiklis 16 osutatud luba omavad mudelõhusõidukite klubid ja ühendused;
- i) muu kui avatud kategooria käitamise puhul auditi kavandamine, tuginedes riskiprofiilile, vastavustasemele ja ohutusalastele tulemustele mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate puhul, kes on esitanud teatise või kellele pädev asutus on välja andnud sertifikaadi;
- j) muu kui avatud kategooria käitamise puhul nende mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate kontrollimine, kes on esitanud teatise või kellele mehitamata õhusõidukite süsteemide ülevaatus teostav pädev asutus on välja andnud sertifikaadi, ning selle tagamine, et mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad ja kaugpiloodid täidaksid käesolevat määrust;

▼B

- k) sellise süsteemi rakendamine, mis võimaldab kindlaks teha ja uurida avatud või sertifitseeritud kategooria mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate poolset nõuete rikkumist, millest on teatatud vastavalt artikli 19 lõikele 2;
- l) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele ohutut käitamist edendava teabe ja suuniste andmine;
- m) süsteemide loomine selliste mehitamata õhusõidukite süsteemide registreerimiseks, mille konstruktsioon tuleb sertifitseerida, ja selliste mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate registreerimiseks, kelle tegevus võib kujutada ohtu ohutusele, julgeolekule, eraelu puutumatussele ja isikuandmete kaitsele või keskkonnale, ning kõnealuste registreerimissüsteemide haldamine.

*Artikkel 19***Ohutusteave**

1. Liikmesriikide pädevad asutused ning delegeeritud määruse (EL) 2019/945 artiklis 36 osutatud turujärelevalve- ja piirikontrolliasutused teevad ohutusküsimustes koostööd ja kehtestavad ohutusteabe tõhusa vahetamise menetlused.

2. Iga mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja teatab pädevale asutusele kõikidest ohutusega seotud vahejuhtumitest ja vahetab teavet oma mehitamata õhusõiduki süsteemi kohta vastavalt määrusele (EL) nr 376/2014.

3. Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (edaspidi „amet“) ja pädevad asutused koguvad, analüüsivad ja avaldavad ohutusteavet nende territooriumil mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise kohta vastavalt määruse (EL) 2018/1139 artiklile 119 ja selle rakendusaktidele.

4. Lõigetes 1, 2 või 3 osutatud teabe saamisel võtavad amet ja pädevad asutused meetmeid, mis on vajalikud võimalike ohutusprobleemide lahendamiseks parimate olemasolevate tõendite ja analüüsi alusel, võttes arvesse lennuohutuse eri valdkondade ning lennuohutuse, küberjulgeoleku ja lennunduse reguleerimise muude tehniliste valdkondade omavahelist seotust.

5. Kui pädev asutus või amet võtab lõike 4 kohaseid meetmeid, teatab ta sellest viivitamata kõigile asjaomastele huvitatud isikutele ja organisatsioonidele, kes peavad neid meetmeid järgima vastavalt määrusele (EL) 2018/1139 ja selle rakendusaktidele.

▼ B*Artikkel 20***Teatavate mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategoorias käitamise erisätted**

Selliseid mehitamata õhusõidukite süsteemide liike (Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 768/2008/EÜ ⁽⁶⁾ tähenduses), mis ei vasta delegeeritud määruse (EL) 2019/945 nõuetele ega ole eraviisiliselt ehitatud, võib juhusl, kui need on turule lastud enne ► **M2** 1. jaanuari 2023 ◀, jätkuvalt käitada järgmistel tingimustel:

- a) lisa A osas määratletud alamkategoorias A1, kui mehitamata õhusõiduki maksimaalne stardimass koos lastiga on alla 250 g;
- b) lisa A osas määratletud alamkategoorias A3, kui mehitamata õhusõiduki maksimaalne stardimass koos kütuse ja lastiga on alla 25 kg.

*Artikkel 21***Lubade, teatiste ja tunnistuste kohandamine**

1. Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele liikmesriigi õiguse alusel väljaantud load, kaugpilootide pädevustunnistused ja käitajate esitatud teatised või samaväärsed dokumendid kehtivad kuni ► **M2** 1. jaanuarini 2022 ◀.

2. Liikmesriigid viivad ► **M2** 1. jaanuariks 2022 ◀ käesoleva määrusega kooskõlla nende poolt välja antud olemasolevad kaugpilootide pädevustunnistused ja mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamislodid või käitajate esitatud teatised või samaväärsed dokumendid, sealhulgas kõnealuse kuupäevani välja antud dokumendid.

3. Ilma et see piiraks artikli 14 kohaldamist, võib mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamist mudelõhusõidukite klubide ja ühenduste raames jätkata vastavalt liikmesriikide asjakohastele õigusnormidele ja ilma artikli 16 kohase loata kuni ► **M2** 1. jaanuarini 2023 ◀.

▼ M1*Artikkel 22*

Ilma et see piiraks artikli 20 kohaldamist, võib avatud kategoorias käitada mehitamata õhusõidukite süsteeme, mis ei vasta komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/945 ⁽⁷⁾ lisa 1.–5. osa nõuetele, ► **M2** 30-kuulisel ◀ üleminekuperioodil, mis algab üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumist, eeldusel et on täidetud järgmised tingimused:

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

⁽⁷⁾ Komisjoni 12. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/945 mehitamata õhusõidukite süsteemide ja mehitamata õhusõidukite süsteemide kolmandate riikide käitajate kohta (ELT L 152, 11.6.2019, lk 1).

▼ M1

- a) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla 500 g käitab lisa A osa punkti UAS.OPEN.020 alapunktis 1 sätestatud käitamistingimustel kaugpiloot, kelle puhul asjaomane liikmesriik on kindlaks määranud pädevustaseme;
- b) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla kahe kilogrammi käitatakse inimestest horisontaalselt vähemalt 50 m kaugusel ja kaugpiloodil on vähemalt lisa A osa punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 sätestatuga võrdne pädevustase;
- c) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla 25 kg käitatakse punkti UAS.OPEN.040 alapunktides 1 ja 2 sätestatud käitamistingimustel ja kaugpiloodil on vähemalt lisa A osa punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktis b sätestatuga võrdne pädevustase.

Artikkel 23

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

▼ M2

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 31. detsembrist 2020.

▼ M1

2. Artikli 5 lõiget 5 ja punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti 1 kohaldatakse alates 2. detsembrist 2021.
3. Punkti UAS.OPEN.060 alapunkti 2 alapunkti g kohaldatakse alates 1. juulist 2022.
4. Ilma et see piiraks artikli 21 lõike 1 kohaldamist, võivad liikmesriigid kuni 2. detsembrini 2021 artikli 5 lõike 5 kohaselt aktsepteerida mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate teatisi, tuginedes riiklikele standardstsenaariumidele, kui need vastavad lisa punkti UAS.SPEC.020 nõuetele.

Sellised teatised kaotavad kehtivuse alates 2. detsembrist 2023.

▼ M2

5. Artikli 15 lõiget 3 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2022.

▼ B

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼ **M1***LISA***MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE
AVATUD JA ERIKATEGOORIAS***A OSA***MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE AVATUD
KATEGOORIAS**

UAS.OPEN.010 Üldsätted

- 1) Mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategoorias käitamine on käitamispääsude, kaugpiloodile esitatavate nõuete ja mehitamata õhusõiduki süsteemile esitatavate tehniliste nõuete alusel jagatud kolme alamkategoriasse: A1, A2 ja A3.
- 2) Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamine hõlmab selle lendu alates maastiku looduslikust kõrgendikust või üle looduslike kõrgendikega maastiku, võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.
- 3) Kui mehitamata õhusõidukit lennutatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehnilisest takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.
- 4) Erandina punktist 2 võib mehitamata purilennukit, mille maksimaalne stardimass (sh last) on alla kümne kilogrammi, lennutada rohkem kui 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist, tingimusel et mehitamata purilennukit ei lennutata ühelgi hetkel kõrgemal kui 120 meetrit kaugpiloodi kohal.

UAS.OPEN.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A1-alamkategorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A1-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) punkti 5 alapunktis d osutatud mehitamata õhusõidukit juhitakse selliselt, et selle kaugpiloot ei lennuta õhusõidukit üle inimrühmade ja eeldab põhjendatult, et ei lennata üle kõrvaliste isikute. Kõrvalistest isikutest ootamatu ülelennu korral vähendab mehitamata õhusõiduki kaugpiloot ülelennu kestust nii palju kui võimalik;
- 2) punkti 5 alapunktides a, b ja c osutatud mehitamata õhusõidukit juhitakse selliselt, et selle kaugpiloot võib lennata üle kõrvaliste isikute, aga mitte kunagi üle inimrühmade;
- 3) erandina artikli 4 lõike 1 punktist d võib mehitamata õhusõidukit aktiveeritud järgne-mulle-režiimil juhtida kuni 50 meetri kaugusel kaugpiloodist;
- 4) mehitamata õhusõidukit võib käitada kaugpiloot, kes vastab järgmistele nõuetele:
 - a) ta on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega;

▼ M1

- b) ta on läbinud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 2. osas määratletud C1-klassi mehitamata õhusõidukit käsitleva veebipõhise koolituskursuse ja seejärel edukalt sooritanud liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud veebipõhise teooriaeksami ning kogunud vähemalt 75 % võimalikust punktisummast. Eksam koosneb 40 valikvastustega küsimusest, mis on asjakohaselt jaotatud järgmiste teemade vahel:
- i) lennuohutus;
 - ii) õhuruumi piirangud;
 - iii) lennundusalased õigusaktid;
 - iv) inimvõimete piirid;
 - v) käitamisprotseduurid;
 - vi) üldteadmised mehitamata õhusõidukite süsteemide kohta;
 - vii) eraelu puutumatus ja andmekaitse;
 - viii) kindlustus;
 - ix) julgestus;
- 5) käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga,
- a) mille maksimaalne stardimass (sh last) on eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul alla 250 g ja maksimaalne käitamiskiirus alla 19 m/s või
 - b) mis vastab artikli 20 punkti a nõuetele;
 - c) mis kannab C0-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 1. osas või
 - d) mis kannab C1-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 2. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi ning geopiirangute jälgimise funktsiooni.

UAS.OPEN.030 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A2-alamkategorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A2-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) juhatakse nii, et mehitamata õhusõiduk ei lenda üle kõrvaliste isikute ja mehitamata õhusõiduki süsteemi käitatakse neist ohutul horisontaalsel kaugusel (vähemalt 30 meetrit); kaugpiloot võib ohutut horisontaalset kaugust kõrvalisest isikust vähendada kuni viie meetrini, käitades mehitamata õhusõidukit aktiveeritud väikese kiiruse režiimil ja pärast olukorra hindamist seoses järgimisega:
- a) ilmastikutingimused,
 - b) mehitamata õhusõiduki jõudlus,
 - c) ülelennuala eraldatus;

▼ **M1**

- 2) õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega ja kellel on liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse väljaantud kaugpiloodi pädevustunnistus. Kõnealuse tunnistuse saamiseks tuleb allpool esitatud järjekorras täita kõik järgmised tingimused:
- a) veebipõhise koolitus on läbitud ja veebipõhise teooriaeksam on sooritatud vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b;
 - b) punkti UAS.OPEN.040 alapunktides 1 ja 2 sätestatud A3-alamkategoria käitamistingimusi käsitlev iseseisev praktiline õpe on läbitud;
 - c) punktis b osutatud iseseisva praktilise õppe läbimisest on teatatud ning liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendav teooriaeksam on sooritatud, kogudes vähemalt 75 % võimalikust punktisummast. Eksam koosneb vähemalt 30 valikvastustega küsimusest, mille eesmärk on hinnata kaugpiloodi teadmisi maapealse riski tehnilise ja käitamisalase maandamise kohta ning mis on asjakohaselt jaotatud järgmistele teemade vahel:
 - i) meteoroloogia;
 - ii) mehitamata õhusõiduki süsteemi tehnilised võimalused;
 - iii) maapealse riski tehniline ja käitamisalane maandamine;
- 3) käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga, mis kannab C2-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 3. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi ja geopiirangute jälgimise funktsiooni.

UAS.OPEN.040 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A3-alamkategorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A3-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) õhusõidukit käitatakse piirkonnas, mille puhul kaugpiloot eeldab põhjendatult, et kogu mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise jooksul ei ohustata selle lennupiirkonnas kõrvalisi isikuid;
- 2) õhusõidukit käitatakse elu-, kaubandus-, tööstus- ja puhkepiirkondadest ohutul horisontaalsel kaugusel (vähemalt 150 meetrit);
- 3) õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega, läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b;
- 4) käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga,
 - a) mille maksimaalne stardimass (sh last) on eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul alla 25 kg või
 - b) mis vastab artikli 20 punkti b nõuetele;

▼ **M1**

- c) mis kannab C2-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 3. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteeme ja geopiirangute jälgimise funktsiooni või
- d) mis kannab C3-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 4. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteeme ja geopiirangute jälgimise funktsiooni või
- e) mis kannab C4-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 5. osas.

UAS.OPEN.050 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:

- 1) töötama välja käitamise liigile ja sellega kaasnevale riskile kohandatud käitamisprotseduurid;
- 2) tagama, et kahjulike raadiohäirete vältimiseks kasutataks raadiospektrit igasuguse käitamise puhul tõhusalt ja et seda tõhusat kasutamist toetatakse;
- 3) määrama mehitamata õhusõiduki süsteemi iga lennu jaoks kaugpiloodi;
- 4) tagama, et kaugpiloodid ja kõik käitamist toetavaid ülesandeid täitvad töötajad oleksid tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega ning
 - a) et neil oleks oma ülesannete täitmiseks asjakohane pädevus mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise alamkategorias vastavalt punktidele UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 või UAS.OPEN.040, või et (muude töötajate kui kaugpilootide puhul) nad oleksid läbinud käitaja poolt väljatöötatud täiendõppekursuse;
 - b) et nad oleksid põhjalikult tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja menetlusega;
 - c) et neile oleks antud mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamist käsitlev teave kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mille käitamisliikmesriik on avaldanud artikli 15 kohaselt;
- 5) ajakohastama teavet geopiirangute jälgimise süsteemis (kui seda kasutatakse kavandatud käitamiskohast tulenevalt);
- 6) käitades mehitamata õhusõidukit mõnes delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 1.–5. osas määratletud klassis tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteemile
 - a) oleks lisatud asjakohane ELi vastavusdeklaratsioon, sealhulgas viide asjaomasele klassile ning
 - b) oleks kinnitatud asjakohane klassi identifitseerimismärgistus;
- 7) tagama mehitamata õhusõiduki süsteemi A2- või A3- alamkategorია käitamise korral, et kõik käitamispiirkonnas viibivad asjaomased isikud oleksid riskidest teavitatud ja sõnaselgelt nõustunud osalema.

▼ **M1**

UAS.OPEN.060 Kaugpiloodi kohustused

- 1) Kaugpiloot peab enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist tegema järgmist:
 - a) omama mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise alamkategoriat nõuetekohast pädevust vastavalt punktidele UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 või UAS.OPEN.040, et täita oma ülesandeid, ning kandma mehitamata õhusõiduki süsteemi käitades kaasas pädevust tõendavaid dokumente, välja arvatud punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 5 alapunktides a, b või c osutatud mehitamata õhusõidukit käitades;
 - b) hankima ajakohastatud teavet mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise geograafilise piirkonna kohta, mille käitamisliikmesriik on avaldanud artikli 15 kohaselt;
 - c) jälgima käitamiskeskkonda, kontrollima takistuste esinemist ning, välja arvatud punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 5 alapunktides a, b või c osutatud mehitamata õhusõidukit A1-alamkategorias käitades, kontrollima mistahes kõrvaliste isikute kohalolu;
 - d) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteem oleks valmis kavandatud lendu ohutult lõpetama ning, kui see on asjakohane, kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
 - e) kui mehitamata õhusõiduki süsteem veab täiendavat lasti, kontrollima, et selle mass ei ületaks ei tootja poolt ettenähtud maksimaalset stardimassi või mehitamata õhusõiduki süsteemi klassi puhul ettenähtud maksimaalse stardimassi piirangut.
- 2) Lennu ajal peab kaugpiloot tegema järgmist:
 - a) loobuma käitamisülesannete täitmisest juhul, kui ta on psühhoaktiivsete ainete või alkoholi mõju all või kui ta ei suuda täita oma ülesandeid vägistuse, väsimuse, ravimite, haiguse tõttu või muudel põhjustel;
 - b) hoidma mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil ning säilitama põhjaliku visuaalse ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
 - c) järgima artikli 15 kohaselt kindlaks määratud geograafiliste piirkondade käitamispiiranguid;
 - d) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud ühendusekao korral või käitades mehitamata vabalennuõhusõidukit;
 - e) käitama mehitamata õhusõiduki süsteemi vastavalt tootja väljaantud juhiste, sealhulgas mistahes kohaldatavatele piirangutele;
 - f) täitma käitaja kehtestatud menetlusi, kui need on olemas;
 - g) öisel lennul tagama, et mehitamata õhusõidukil oleks sisse lülitatud roheline vilkuv tuli.
- 3) Lennu ajal ei tohi kaugpiloodid ega mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad lennata selliste piirkondade lähedal või sellistes piirkondades, kus on käimas päästeoperatsioon, välja arvatud juhul, kui neil on selleks vastutavate päästeteenistuste luba.

▼ **M1**

- 4) Punkti 2 alapunkti b kohaldamisel võib kaugpilooti abistada mehitamata õhusõiduki vaatleja. Sellisel juhul tuleb kaugpiloodi ja mehitamata õhusõiduki vaatleja vahel luua selge ja tõhus sideühendus.

UAS.OPEN.070 Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste ning pädevustunnistuse kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhine kontrolli tulemused, mida nõutakse punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktiga b ja punkti UAS.OPEN.040 alapunktiga 3 ning kaugpiloodi pädevustunnistus, mida nõutakse punkti UAS.OPEN.030 alapunktiga 2, kehtivad viis aastat.
- 2) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste ning pädevustunnistuse uuendamiseks tuleb tunnistuse kehtivusajal:
 - a) tõendada pädevust vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b või punkti UAS.OPEN.030 alapunktile 2; või
 - b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse vastavalt kas punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktis b või punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 määratletud teoreetilisi teadmisi.
- 3) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste või pädevustunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peavad kaugpiloodil olema täidetud punkti 2 alapunkti a nõuded.

*B OSA*MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE
ERIKATEGOORIAS

UAS.SPEC.010 Üldsätted

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitab pädevale asutusele kavandatud käitamise riskihindamise vastavalt artiklile 11 või punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel teatise, välja arvatud juhul, kui käitajal on käesoleva lisa C osa kohane kerge mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistus (pädevustunnistus), mis hõlmab nõuetekohaseid õigusi. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja hindab korrapäraselt võetud leevendusmeetmete asjakohasust ja vajaduse korral ajakohastab neid.

UAS.SPEC.020 Käitamisteatis

- 1) Vastavalt artiklile 5 võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitada registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele punktide UAS.SPEC.30 ja UAS.SPEC.40 alternatiivina käesoleva lisa 1. liites määratletud standardstenaariumile vastava käitamisteatise järgmistel juhtudel:
 - a) kui käitamine toimub mehitamata õhusõidukiga,
 - i) mille suurim põhimõõde VLOS-režiimil kontrollitava maapinna-ala kohal, välja arvatud inimrühmade kohal, on kuni 3 m;
 - ii) mille suurim põhimõõde VLOS-režiimil, välja arvatud inimrühmade kohal, on kuni 1 m;
 - iii) mille suurim põhimõõde BVLOS-režiimil hajaasustusega alade kohal on kuni üks meeter;

▼ **M1**

- iv) mille suurim põhimõõde BVLOS-režiimil kontrollitava maapinna-ala kohal on kuni kolm meetrit;
 - b) kui käitamine toimub madalamal kui 120 m maapinna kõige lähemast punktist ning:
 - i) mittekontrollitavas õhuruumis (F- või G-klass), välja arvatud juhul, kui liikmesriigid on mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafiliste piirkondade kaudu kehtestanud teistsugused piirangud piirkondades, kus mehitatud õhusõidukitega kokkupuute tõenäosus ei ole väike, või
 - ii) kontrollitavas õhuruumis vastavalt käitamiskiirkonnas kehtestatud korrale, et oleks tagatud mehitatud õhusõidukitega kokkupuute väike tõenäosus.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja teatis sisaldab järgmist:
- a) käitajat käsitlev haldusteave;
 - b) kinnitus selle kohta, et käitamine vastab alapunktis 1 sätestatud käitamise nõudele ja lisa 1. liites määratletud standardstsenaariumile;
 - c) mehitamata õhusõiduki käitaja kohustus järgida käitamise ohutuse tagamiseks nõutavaid asjakohaseid leevendusmeetmeid, sealhulgas seonduvaid juhiseid käitamise, mehitamata õhusõiduki konstruktsiooni ja asjaomaste töötajate pädevuse kohta;
 - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kinnitus selle kohta, et kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, kohaldatakse kõikide teatise kohaselt tehtud lendude puhul asjakohast kindlustuskaitset.
- 3) Kui pädev asutus on teatise kätte saanud, kontrollib ta, et see sisaldaks kõiki alapunktis 2 loetletud elemente ning kinnitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale põhjendamatu viivitusega teatise kättesaamist ja täielikkust.
- 4) Pärast kättesaamise ja täielikkuse kinnituse saamist võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja alustada käitamist.
- 5) Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad teatavad pädevale asutusele viivitamata mistahes muudatustest esitatud käitamisteatise sisalduvas teabes.
- 6) Teatist ei pea esitama sellised mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad, kellele on käesoleva lisa C osa kohaselt välja antud nõuetekohaste õigustega pädevustunnistus.
- UAS.SPEC.030 Käitamisloa taotlus
- 1) Enne mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamise alustamist peab käitaja taotlema registreerimisliikmesriigi pädevalt asutuselt käitamisloa, välja arvatud järgmistel juhtudel:
 - a) punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel või
 - b) kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale on käesoleva lisa C osa kohaselt välja antud nõuetekohaste õigustega pädevustunnistus.
 - 2) Kui käitamisloas sätestatud käitamine või leevendusmeetmed on märkimisväärselt muutunud, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamisloa ajakohastamise taotluse.

▼ M1

- 3) Käitamisloa taotlus põhineb artiklis 11 osutatud riskihindamisel ning peab lisaks sisaldama ka järgmist teavet:
- a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber;
 - b) vastutava juhi nimi või füüsilise isiku puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi;
 - c) käitamise riskihindamine;
 - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandatud leevendusmeetmete loetelu, mis sisaldab piisavalt teavet, et pädev asutus saaks hinnata, kas riskide maandamiseks võetavad meetmed on asjakohased;
 - e) käitamise käsiraamat, kui seda nõuab käitamise risk ja keerukus;
 - f) kinnitus selle kohta, et kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, on mehitamata õhusõiduki süsteemil selle käitamist alustades asjakohane kindlustuskaitse.

UAS.SPEC.040 Käitamisloa väljaandmine

- 1) Punkti UAS.SPEC.030 kohase taotluse saamisel annab pädev asutus põhjendamatu viivitusega välja artikli 12 kohase käitamisloa, kui ta leiab, et käitamine vastab järgmistele tingimustele:
 - a) kogu punkti UAS.SPEC.030 alapunkti 3 kohane teave on esitatud;
 - b) on kehtestatud menetlus käitamise kooskõlastamiseks õhuruumi asjaomase teenuseosutajaga, kui kogu käitamine või selle osa peab toimuma kontrollitavas õhuruumis.
- 2) Vastavalt artiklile 12 määrab pädev asutus käitamisloas kindlaks loa täpse kohaldamisala.

UAS.SPEC.050 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

- 1) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:
 - a) kehtestama menetlused ja piirangud, mis on kohandatud kavandatud käitamise liigile ja käitamisega kaasnevale riskile, sealhulgas:
 - i) käitamisprotseduurid käitamise ohutuse tagamiseks;
 - ii) menetlused, millega tagatakse kavandatud käitamisel käitamispiirkonna suhtes kohaldatavate turvanõuete täitmine;
 - iii) ebaseadusliku sekkumise ja loata juurdepääsu vastased meetmed;
 - iv) menetlused, millega tagatakse kogu käitamise ajal määruse (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta) järgimine. Eelkõige hindab käitaja andmekaitsealast mõju, kui seda nõuab riiklik andmekaitseasutus määruse (EL) 2016/679 artikli 35 kohaldamisel;

▼ M1

- v) suunised käitaja kaugpilootidele, et kavandada mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamist viisil, mis tekitab inimestele ja loomadele võimalikult vähe häiringuid, sealhulgas müra ja muid heitega seotud häiringuid.
- b) määrama iga lennu korral kaugpiloodi või autonoomse käitamise korral tagama, et lennu kõigis etappides oleksid eelkõige punkti UAS.SPEC.060 alapunktides 2 ja 3 määratletud kohustused ja ülesanded nõuetekohaselt jaotatud vastavalt alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustele;
- c) tagama, et kahjulike raadiohäirete vältimiseks kasutataks raadiospektrit igasuguse käitamise puhul tõhusalt ja et seda tõhusat kasutamist toetatakse;
- d) tagama, et kaugpiloodid vastaksid enne, kui nad käitamist alustavad, kõigile järgmistele tingimustele:
- i) nad on pädevad täitma oma ülesandeid vastavalt kohaldatavale koolitusele, mis on kindlaks määratud käitamisosas või punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel 1. liites esitatud asjakohases standardstsenariumis kindlaksmääratud tingimustes ja piirangutes või pädevustunnistuses;
 - ii) nad on osalenud pädevuspõhisel kaugpiloodikoolitusel, mis hõlmab artikli 8 lõikes 2 sätestatud oskusi;
 - iii) nad on osalenud käitamisosas kindlaks määratud kaugpiloodikoolitusel; sellist luba nõudva käitamise puhul korraldatakse koolitus koostöös pädeva asutuse määratud üksusega;
 - iv) nad on osalenud kaugpiloodikoolitusel teatist nõudva käitamise puhul, mis toimub vastavalt standardstsenariumis kindlaksmääratud riskimaandamismeetmetele;
 - v) neid on teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamise käsiraamatust, kui seda nõuab riskihindamine, ja alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustest;
 - vi) nad hangivad ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;
- e) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud kohustuste täitmise eest vastutavad töötajad, välja arvatud kaugpiloot ise, vastaksid kõigile järgmistele tingimustele:
- i) nad on läbinud käitaja poolt väljatöötatud töökohal koolitamise kursuse;
 - ii) neid on teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamise käsiraamatust, kui seda nõuab riskihindamine, ja alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustest;
 - iii) nad on hankinud ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;

▼ M1

- f) lähtuma igasuguse käitamise korral teatises kindlaks määratud või käitamisloas sätestatud piirangutest, tingimustest ja riskimaandamismeetmetest;
- g) pidama ja säilitama ajakohastatud arvestust järgmise kohta:
- i) kõik asjakohased kvalifikatsioonid ja koolituskursused, mille kaugpiloot ja teised mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud ülesannete eest vastutavad töötajad ning hoolduspersonal on läbinud, vähemalt kolme aasta jooksul pärast seda, kui kõnealused isikud on töösuhte organisatsiooniga lõpetanud või vahetanud organisatsioonis ametikohta;
 - ii) mehitamata õhusõiduki süsteemile tehtud hooldustööd, vähemalt kolme aasta jooksul;
 - iii) teave mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise kohta, sealhulgas kõik ebatavalised tehnilised või käitamisalased juhtumid ja muud deklaratsioonis või käitamisloas nõutud andmed, vähemalt kolme aasta jooksul;
- h) kasutama sellist mehitamata õhusõiduki süsteemi, mille konstrueerimisel on silmas peetud vähemalt seda, et mehitamata õhusõiduki süsteem ei välju võimaliku rikke korral selle käitamiseks ette nähtud õhuruumi piiridest ega põhjusta surmajuhtumit. Lisaks peavad inimene-masin kasutajaliidesed olema sellised, et need minimeeriksid piloodi vea riski ega põhjustaks liigset väsimust;
- i) hoidma mehitamata õhusõiduki süsteemi ohutuks käitamiseks sobivas seisundis, tehes järgmist:
- i) koostama vähemalt hooldusjuhendi ning värbama nõuetekohaselt koolitatud ja kvalifitseeritud hoolduspersonali ning
 - ii) järgima vajaduse korral punkti UAS.SPEC.100;
 - iii) kasutama mehitamata õhusõidukit, mis on konstrueeritud nii, et see tekitaks võimalikult vähe müra- ja muid heiteid, võttes arvesse kavandatud käitamise liiki ja geograafilisi piirkondi, kus õhusõidukite müra ja muud heited probleeme tekitavad.
- j) koostama iga lennu jaoks määratud kaugpilootide nimekirja ja seda ajakohastama;
- k) koostama käitaja poolt hooldustööde tegemiseks tööle võetud hooldustöötajate nimekirja ja seda ajakohastama; ning
- l) tagama, et igale mehitamata õhusõidukile oleks paigaldatud:
- i) vähemalt üks roheline vilkuv tuli mehitamata õhusõiduki öise nähtavuse tagamiseks ning
 - ii) aktiveeritud ja ajakohastatud kaugidentimissüsteem.

▼ M1

UAS.SPEC.060 Kaugpiloodi kohustused

- 1) Kaugpiloot peab tegema järgmist:
 - a) loobuma käitamisülesannete täitmisest juhul, kui ta on psühhoaktiivsete ainete või alkoholi mõju all või kui ta ei suuda täita oma ülesandeid vigastuse, väsimuse, ravimite, haiguse tõttu või muudel põhjustel;
 - b) omama käitamisloas, 1. liite kohases standardstsenaariumis või pädevustunnistuses kindlaks määratud nõuetekohast kaugpiloodipädevust ning kandma mehitamata õhusõiduki süsteemi käitades kaasas pädevust tõendavaid dokumente;
 - c) olema tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega.
- 2) Enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist peab kaugpiloot tegema kõike järgmist:
 - a) hankima ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;
 - b) tagama, et käitamiskeskond sobib kokku lubatud või teatatud piirangute ja tingimustega;
 - c) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteem oleks valmis kavandatud lendu ohutult lõpetama ning, kui see on asjakohane, kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
 - d) tagama, et käitamist käsitlev teave oleks tehtud kättesaadavaks asjaomasele lennuliiklusteeninduse (ATS) üksusele, teistele õhuruumi kasutajatele ja asjaomastele sidusrühmadele, nagu on nõutud käitamisloas või liikmesriigi poolt artikli 15 kohaselt avaldatud tingimustes, mis käsitlevad geograafilist käitamispiirkonda.
- 3) Lennu ajal peab kaugpiloot tegema järgmist:
 - a) järgima lubatud või teatatud piiranguid ja tingimusi;
 - b) vältima igasugust mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu ja lõpetama lennu, kui selle jätkamine võib ohustada teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara;
 - c) järgima artikli 15 kohaselt kindlaks määratud geograafiliste piirkondade käitamispiiranguid;
 - d) järgima käitaja menetlusi;
 - e) mitte lendama selliste piirkondade lähedal või sellistes piirkondades, kus on käimas päästeoperatsioon, välja arvatud juhul, kui tal on selleks vastutavate päästeteenistuste luba.

▼ **M1**

UAS.SPEC.070 Käitamisloa üleantavus

Käitamisloa ei ole üleantav.

UAS.SPEC.080 Käitamisloa kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Pädev asutus määrab loa kindlaks käitamisloa kehtivusaja.
- 2) Olenemata lõikest 1 kehtib käitamisloa seni, kuni mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja täidab käesoleva määruse asjakohaseid nõudeid ja käitamisloas kindlaks määratud tingimusi.
- 3) Käitamisloa kehtetuks tunnistamise või sellest loobumise korral esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja digivormis kinnituse, mis tuleb viivitamata edastada pädevale asutusele.

UAS.SPEC.085 Käitamisteatise kehtivusaeg ja kehtivus

Käitamisteatis kehtib kuni kaks aastat. Teatist ei loeta enam täielikuks punkti UAS.SPEC.020 alapunkti 4 tähenduses, kui:

- 1) pädev asutus on mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja üle tehtava järelevälve käigus leidnud, et mehitamata õhusõiduki süsteemi ei käitata käitamisteatise kohaselt;
- 2) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise tingimused on muutunud sel määral, et käitamisteatis ei vasta enam käesoleva määruse kohaldatavatele nõuetele;
- 3) pädevale asutusele ei anta juurdepääsu vastavalt punktile UAS.SPEC.090.

UAS.SPEC.090 Juurdepääs

Käesoleva määruse täitmise tõendamiseks annab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevalt asutuselt nõuetekohase loa saanud isikule juurdepääsu kõikidele tema tegevusega seotud rajatistele, mehitamata õhusõidukite süsteemidele, dokumentidele, salvestistele, andmetele, menetlustele ja mis tahes muudele tema tegevusega seotud materjalidele, mille suhtes kohaldatakse käitamisloa või käitamisteatist, olenemata sellest, kas tema tegevus on lepingu alusel või alltöövõtu korras üle antud muule organisatsioonile või mitte.

UAS.SPEC.100 Sertifitseeritud seadmete ja sertifitseeritud mehitamata õhusõidukite kasutamine

- 1) Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel kasutatakse mehitamata õhusõidukit, mille kohta on välja antud lennukõlblikkussertifikaat või piiratud lennukõlblikkussertifikaat, või sertifitseeritud seadmeid, registreerib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamis- või töötaja kas vastavalt sertifitseeritud seadmete suhtes kohaldatavatele juhenditele ja menetlustele või organisatsiooni heakskiidule või loale.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja järgib mehitamata õhusõiduki või seadme sertifikaadis osutatud juhendeid ning täidab ka ameti poolt välja antud lennukõlblikkus- või käitamiseeskirju.

▼ M1

C OSA

KERGE MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI SÜSTEEMI KÄITAJA
PÄDEVUSTUNNISTUS (PÄDEVUSTUNNISTUS)

UAS.LUC.010 Pädevustunnistuse üldnõuded

- 1) Käesoleva osa alusel võib pädevustunnistust taotleda juriidiline isik.
- 2) Pädevustunnistuse saamiseks või olemasoleva pädevustunnistuse muutmiseks esitatakse pädevale asutusele taotlus, mis peab sisaldama kogu järgmist teavet:
 - a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja juhtimissüsteemi kirjeldus, sealhulgas organisatsiooni struktuur ja ohutusjuhtimise süsteem;
 - b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja vastutava(te) töötaja(te), sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise lubade eest vastutava(te) isiku(te) nimi (nimed);
 - c) kinnitus selle kohta, et taotleja on kontrollinud kõiki pädevale asutusele esitatud dokumente ja et need on kooskõlas kohaldatavate nõuetega.
- 3) Kui käesoleva osa nõuded on täidetud, võib pädevustunnistuse omanikule anda punkti UAS.LUC.060 kohased õigused.

UAS.LUC.020 Pädevustunnistuse omaniku kohustused

Pädevustunnistuse omanik peab tegema järgmist:

- 1) täitma punkti UAS.SPEC.050 ja UAS.SPEC.060 nõudeid;
- 2) järgima heakskiitmise tingimustes kindlaksmääratud kohaldamisala ja õigusi;
- 3) kehtestama kontrollistüsteemi kogu käitamise üle, mis toimub talle välja antud pädevustunnistuse kohaselt, ja seda süsteemi haldama;
- 4) koostama kavandatud käitamise riskihindamise vastavalt artiklile 11, välja arvatud sellise käitamise puhul, milleks vastavalt punktile UAS.SPEC.020 piisab käitamisteatisest;
- 5) säilitama punktis UAS.LUC.060 kindlaksmääratud õigusi kasutades toimunud käitamise puhul kirjeid (kaitstes neid kahjustumise, muutmise ja varguse eest vähemalt kolme aasta jooksul) järgmise kohta:
 - a) käitamise riskihindamine, kui see on nõutav alapunktiga 4, ja seda täiendavad dokumendid;
 - b) võetud riskimaandamisemeetmed ning
 - c) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisest, nõuete täitmise kontrollimises ja ohutusjuhtimises osalevate töötajate kvalifikatsioon ja kogemused;
- 6) säilitama alapunkti 5 alapunktis c osutatud personalidokumente niikaua, kui isik töötab organisatsiooni heaks, ja kolm aastat pärast seda, kui isik on organisatsioonist lahkunud.

▼ M1

UAS.LUC.030 Ohutusjuhtimise süsteem

- 1) Pädevustunnistust taotlev mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kehtestab ohutusjuhtimise süsteemi, mis vastab organisatsiooni suurusele, selle tegevuse iseloomule ja keerukusele, võttes arvesse tegevusega seotud ohte ja kaasnevaid riske, ning rakendab ja haldab seda.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:
 - a) nimetama vastutava juhi, kes on volitatud tagama, et organisatsiooni kogu tegevuse puhul järgitaks kohaldatavaid standardeid ja et organisatsioon täidaks järjepidevalt juhtimissüsteemi nõudeid ning punktis UAS.LUC.040 osutatud pädevustunnistuse käsiraamatus kindlaksmääratud menetlusi;
 - b) kindlaks määrama selged vastutus- ja aruandluspiirid kogu organisatsioonis;
 - c) kehtestama ohutuspoliitika ja sellega seotud asjakohased ohutuseesmärgid ning neid täitma;
 - d) määrama ohutuspoliitika elluviimise eest vastutavad peamised ohutustöötajad;
 - e) kehtestama ohutusrisiki juhtimise protsessi ja seda järgima, sealhulgas välja selgitama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegevusega seotud ohutusriskid ning neid hindama, ja juhtima nendega seotud riske, sealhulgas võtma meetmeid nende riskide leevendamiseks ning meetme tõhususe kontrollimiseks;
 - f) edendama organisatsioonis ohutust, tehes selleks järgmist:
 - i) koolitades ja harides;
 - ii) vahetades teavet;
 - g) dokumenteerima kõik ohutusjuhtimise süsteemi põhiprotsessid, et tutvustada töötajatele nende kohustusi ja kõnealuse dokumentatsiooni muutmise menetlust; põhiprotsessid hõlmavad järgmist:
 - i) ohutusaruannete koostamine ja sisejuurdluste korraldamine;
 - ii) käitamise kontroll;
 - iii) ohutusalane teabevahetus;
 - iv) koolituste ja ohutuse edendamine;
 - v) nõuete täitmise kontroll;
 - vi) ohutusrisiki juhtimine;
 - vii) muudatuste juhtimine;
 - viii) organisatsioonidevaheline liides;
 - ix) allhankijate ja partnerite kasutamine;

▼ **M1**

- h) nägema ette sõltumatu funktsiooni käesoleva määruse asjakohaste nõuete järgimise ja selle piisavuse kontrollimiseks, sealhulgas vastutavale juhile puudusi käsitleva tagasiside andmise süsteemi, et tagada vajalike parandusmeetmete tõhus rakendamine;
 - i) nägema ette funktsiooni, millega tagatakse, et alltöövõtjate poolt tarnitud teenustele või toodetele omaseid ohutusriske hinnatakse ja maandatakse käitaja ohutusjuhtimise süsteemi kaudu.
- 3) Kui organisatsioonil on muid määruse (EL) 2018/1139 kohaldamisalasse kuuluvaid organisatsiooni sertifikaate, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja ohutusjuhtimise süsteemi ühendada ohutusjuhtimissüsteemiga, mis on ette nähtud iga sellise lisasertifikaadiga/-sertifikaatidega.

UAS.LUC.040 Pädevustunnistuse käsiraamat

- 1) Pädevustunnistuse omanik esitab pädevale asutusele pädevustunnistuse käsiraamatu, milles kirjeldatakse otse või ristviidetena pädevustunnistus omaniku organisatsiooni, asjakohaseid menetlusi ja tehtud toiminguid.
- 2) Käsiraamat peab sisaldama vastutava juhi allkirjastatud kinnitust, et organisatsioon lähtub oma töös alati käesolevast määrusest ning heakskiidetud pädevustunnistuse käsiraamatust. Kui vastutav juht ei ole organisatsiooni peadirektor, kirjutab sellele kinnitusele alla ka organisatsiooni peadirektor.
- 3) Kui mõnda tegevust viib läbi partnerorganisatsioon või alltöövõtjad, lisab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistuse käsiraamatusse menetlused selle kohta, kuidas pädevustunnistuse omanik suhtleb nende partnerorganisatsioonide või alltöövõtjatega.
- 4) Pädevustunnistuse käsiraamatut tuleb muuta vastavalt vajadusele, et säilitada pädevustunnistuse omaniku organisatsiooni ajakohastatud kirjeldus; muudatuste koopiad esitatakse pädevale asutusele.
- 5) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja jagab pädevustunnistuse käsiraamatu asjakohased osad kõikidele oma töötajatele vastavalt nende ülesannetele ja kohustustele.

UAS.LUC.050 Pädevustunnistuse omaniku heakskiitmise tingimused

- 1) Pädev asutus annab pädevustunnistuse välja pärast seda, kui ta on veendunud, et mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja vastab punktides UAS.LUC.020, UT.LUC.030 ja UAS.LUC.040 esitatud nõuetele.
- 2) Pädevustunnistus peab sisaldama järgmist:
 - a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja identimisandmed;
 - b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja õigused;
 - c) lubatud käitamiskiis(id);
 - d) vajaduse korral ala, piirkond või õhuruumi klass, kus käitamine on lubatud;
 - e) võimalikud eripiirangud või -tingimused, kui neid kohaldatakse.

▼ M1

UAS.LUC.060 Pädevustunnistuse omaniku õigused

Kui pädev asutus on esitanud dokumentidega rahul, teeb ta järgmist:

- 1) määrab kindlaks mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale pädevustunnistuses antud õiguse tingimused ning
- 2) võib anda pädevustunnistuse omanikule heakskiitmise tingimuste raames õiguse lubada mehitamata õhusõiduki süsteemi käitada ilma:
 - a) käitamisteatist esitamata;
 - b) käitamisluba taotlemata.

UAS.LUC.070 Pädevustunnistuse juhtimissüsteemi muudatused

Pärast pädevustunnistuse väljaandmist vajavad pädeva asutuse eelnevat heakskiitu järgmised muudatused:

- 1) kõik muudatused mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja heakskiitmise tingimustes;
- 2) kõik olulised muudatused pädevustunnistuse omaniku ohutusjuhtimise süsteemi elementides vastavalt punktile UAS.LUC.030.

UAS.LUC.075 Pädevustunnistuse üleantavus

Pädevustunnistus ei ole üleantav, välja arvatud organisatsiooni omandiõiguse muutumise korral, mille on heaks kiitnud pädev asutus vastavalt punktile UAS.LUC.070.

UAS.LUC.080 Pädevustunnistuse kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Pädevustunnistus antakse välja määramata ajaks. Pädevustunnistuse kehtivuse tingimused on järgmised:
 - a) Pädevustunnistuse omanik täidab jätkuvalt käesoleva määruse ja pädevustunnistuse väljaandnud liikmesriigi asjakohaseid nõudeid ning
 - b) pädevustunnistusest ei ole loobunud ning seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- 2) Pädevustunnistuse kehtetuks tunnistamise või sellest loobumise korral esitab pädevustunnistuse omanik digivormis kinnituse, mis tuleb viivitamata edastada pädevale asutusele.

UAS.LUC.090 Juurdepääs

Käesoleva määruse nõuete täitmise tõendamiseks annab pädevustunnistuse omanik pädevalt asutuselt asjakohase loa saanud isikule juurdepääsu kõikidele tema tegevusega seotud rajatistele, mehitamata õhusõidukite süsteemidele, dokumentidele, salvestistele, andmetele, menetlustele ja mis tahes muudele tema tegevusega seotud materjalidele, mille suhtes kohaldatakse sertifitseerimist, käitamisluba või käitamisteatist, olenemata sellest, kas tema tegevus on lepingu alusel või alltöövõtu korras üle antud muule organisatsioonile.

▼ **M1**

1. Liide:

milles käsitletakse teatist toetavaid standardstsenaariume

I PEATÜKK

– STS-01 – VLOS kontrollitava maapinna-ala kohal asustatud piirkonnas

UAS.STS-01.010 Üldsätted

- 1) Lennu ajal võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.
- 2) Kui mehitamata õhusõidukit lennutatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehiskust takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.
- 3) Käitamismahu suurim kõrgus ei tohi ületada 30 meetrit punktides 1 ja 2 lubatud suurimast kõrgusest.
- 4) Lennu ajal ei tohi mehitamata õhusõidukiga vedada ohtlikke kaupu.

UAS.STS-01.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-01-alamkategoorias

- 1) Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-01-alamkategoorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:
 - a) see toimub kogu aeg VLOS-režiimil hoitava mehitamata õhusõidukiga;
 - b) see toimub vastavalt punkti UAS.STS-01.030 alapunktis 1 osutatud käitamise käsiraamatule;
 - c) see toimub kontrollitava maapinna-ala kohal, mis hõlmab järgmist:
 - i) ankurdamata mehitamata õhusõiduki käitamisel:
 - A) lennu geograafiline piirkond;
 - B) varuala, mille välispiir(id) ulatuvad vähemalt kümme meetrit üle lennu geograafilise piirkonna piiri(de) ning
 - C) maapealne riskipuhver, mis hõlmab vahemaad üle varuala välispiiri(de) vastavalt vähemalt järgmistele parameetritele:

	Maapealse riskipuhvriga kaetav minimaalne vahemaa ankurdamata mehitamata õhusõiduki puhul	
Maksimaalne kõrgus maapinnast	maksimaalse stardimassiga kuni kümme kilogrammi	maksimaalse stardimassiga üle kümne kilogrammi
30 m	10 m	20 m
60 m	15 m	30 m

▼ **M1**

	Maapealse riskipuhvriga kaetav minimaalne vahemaa ankurdamata mehitemata õhusõiduki puhul	
Maksimaalne kõrgus maapinnast	maksimaalse stardimassiga kuni kümme kilogrammi	maksimaalse stardimassiga üle kümne kilogrammi
90 m	20 m	45 m
120 m	25 m	60 m

- ii) ankurdatud mehitemata õhusõiduki käitamisel raadius, mis võrdub ankrukinnituse pikkusega pluss viis meetrit ja mille algus asub punktis, kus kinnitus on maapinna kohale kinnitatud.
- d) see toimub ankurdamata mehitemata õhusõiduki puhul teekonakiirusega alla viie meetri sekundis;
- e) õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes vastab järgmistele nõuetele:
- i) omab käesoleva peatüki A liite kohast kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste tunnistust, mis on ette nähtud käitamiseks standardstsenaariumide alusel;
- ii) omab käesoleva peatüki A liite kohast STS-01-alamkategoria praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnistust, mille on välja andnud:
- A) üksus, mis on kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ja mida tunnustab liikmesriigi pädev asutus; või
- B) mehitemata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes on registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele kinnitanud vastavust STS-01-alamkategoriale ja kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ning
- f) käitamine toimub mehitemata õhusõidukiga, mis kannab C5-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 16. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi.
- 2) Kaugpiloot saab standardstsenaariumide alusel käitamiseks vajalike teoreetiliste teadmiste tunnistuse pärast seda, kui:
- a) ta on läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b ning
- b) ta on sooritanud käesoleva peatüki A liite kohase täiendava teooriaeksami, mille on korraldanud liikmesriigi pädev asutus või selle poolt määratud üksus.
- 3) Kõnealune tunnistus kehtib viis aastat. Tunnistuse uuendamiseks selle kehtivusaajal tuleb täita üks järgmistest tingimustest:
- a) tõendada pädevust vastavalt alapunktile 2;

▼ M1

- b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse alapunktis 2 määratletud teoreetilisi teadmisi.
- 4) Tunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peab kaugpiloot täitma alapunkti 2 nõuded.

UAS.STS-01.030 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.050 määratletud kohustustele peab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegema järgmist:

- 1) koostama käitamise käsiraamatu, mis sisaldab 5. liites kindlaks määratud elemente;
- 2) kindlaks määrama kavandatud käitamise mahu ja maapealse riskipuhvri, sealhulgas kontrollitava maapinna-ala, mis hõlmab nii mahu kui ka puhvri projektsioone maapinnale;
- 3) tagama hädaolukorra ja avariiprotseduuride asjakohasuse mõne järgmise meetme abil:
 - a) spetsiaalsed katselennud;
 - b) simulatsioonid, tingimusel et simulatsioonivahendite esinduslikkus vastab sihtotstarbele;
- 4) töötama välja käitamiseks sobiva tõhusa avariiolukordade lahendamise plaani, mis hõlmab vähemalt järgmist:
 - a) avariiolukorra võimaliku eskaleeruva mõju piiramise kava;
 - b) asjaomaste asutuste ja organisatsioonide teavitamise tingimused;
 - c) avariiolukorra kindlakstegemise kriteeriumid;
 - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muu(de) personali kohustuste selge piiritlemine;
- 5) tagama, et mis tahes väljastpoolt tellitavate lennu ohutuse tagamiseks vajalike teenuste toimivustase on kavandatava käitamise jaoks piisav;
- 6) määrama vajaduse korral kindlaks ülesannete ja kohustuste jaotuse käitaja ning välis(t)e teenuseosutaja(te) vahel;
- 7) kui mehitamata õhusõiduki süsteemile on paigaldatud geopiirangute jälgimise funktsioon, laadima sellesse üles ajakohastatud teabe, kui seda nõuab kavandatud käitamiskoha puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiline piirkond;

▼ M1

- 8) tagama, et enne käitamise alustamist oleks kehtestatud kontrollitav maapinna-ala, see oleks tõhus ja vastaks punktis UAS.STS-01.020(1)(C)(i)(C) määratletud minimaalsele vahemaale ning et vajaduse korral oleks see kooskõlastatud asjaomaste asutustega;
- 9) tagama, et enne käitamise alustamist kõik kontrollitaval maapinna-alal viibivad isikud:
- a) oleksid teavitatud käitamise riskidest;
 - b) oleksid kas teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt nende kaitseks kehtestatud ohutusabinõudest ja -meetmetest või läbinud sellekohase koolituse ning
 - c) oleksid sõnaselgelt nõustunud käitamises osalema;
- 10) tagama, et:
- a) mehitamata õhusõiduki süsteemile oleks(id) lisatud asjakohane/-kohased ELi vastavusdeklaratsioon(id), sealhulgas viide C5-klassile või viide C3-klassile ja tarvikukomplektile ning
 - b) mehitamata õhusõidukile või ja tarvikukomplektile oleks kinnitatud C5-klassi identifitseerimismärgistus.

UAS.STS-01.040 Kaugpiloodi kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.060 määratletud kohustustele peab kaugpiloot tegema järgmist:

- 1) kontrollima enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist, kas mehitamata õhusõiduki lennu lõpetamise vahendid on töökorras, ning kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
- 2) lennu ajal:
 - a) hoidma mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil ning säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
 - b) alapunkti b kohaldamisel võib teda abistada mehitamata õhusõiduki vaatleja. Sel juhul tuleb kaugpiloodi ja mehitamata õhusõiduki vaatleja vahel luua selge ja tõhus side;
 - c) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühenduse kao korral;
 - d) käitama korraga vaid üht mehitamata õhusõidukit;
 - e) mitte käitama mehitamata õhusõidukit liikuvast sõidukist;
 - f) mitte andma kontrolli mehitamata õhusõiduki üle teisele juhtimisüksusele;

▼ M1

- g) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt ebatavalisteks olukordadeks kindlaks määratud hädaolukorra protseduurid, sealhulgas juhul, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada lennu geograafilisi piire, ning
- h) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt avariiolukordadeks kindlaks määratud avariiprotseduurid, sealhulgas käivitama lennu lõpetamise vahendid, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada käitamismahu piire.

A LIIDE: KAUGPILOODI TEOREETILISED TEADMISED JA STS-01-ALAMKATEGOORIA PRAKTILISTE OSKUSTE EKSAAM**1) Teooriaeksam**

- a) Punkti UAS.STS-01.020 alapunkti 2 alapunktis b osutatud eksam koosneb vähemalt 40 valikvastustega küsimusest, mille eesmärk on hinnata kaugpiloodi teadmisi riski tehnilise ja käitamisalase maandamise kohta ning mis on asjakohaselt jaotatud järgmiste teemade vahel:
 - i) lennundusalased õigusaktid;
 - ii) inimvõimete piirid;
 - iii) käitamisprotseduurid;
 - iv) maapealse riski tehniline ja käitamisalane maandamine;
 - v) üldteadmised mehitamata õhusõidukite süsteemide kohta;
 - vi) meteoroloogia;
 - vii) mehitamata õhusõiduki süsteemi tehnilised võimalused; ning
 - viii) õhus esineva riski tehniline ja käitamisalane maandamine.
- b) Kui kaugpiloodiõpilasel juba on punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 osutatud kaugpiloodi pädevustunnistus, peab eksam koosnema vähemalt 30 valikvastustega küsimusest, mis on asjakohaselt jaotatud punkti 1 alapunkti a alapunktides i–v nimetatud teemade vahel.
- c) Teooriaeksami sooritamiseks peab kaugpiloodiõpilane koguma vähemalt 75 % võimalikust punktisummast.

2) Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine

Kõigi standardstsenaariumide alusel käitamise praktiliste oskuste koolitus ja hindamine peab hõlmama vähemalt tabelis 1 kindlaks määratud teemasid ja valdkondi.

Tabel 1.

Praktiliste oskuste koolituse ja hindamisega hõlmatud teemad ja valdkonnad

Teema	Käsitletavat valdkonnad
a) Lennueelsed toimingud	<p>i) Käitamise kavandamine, õhuruumiga seotud kaalutlused ja tegevuskoha riski-hindamine. Lisatakse järgmised punktid:</p> <p>A) selgitage välja kavandatud käitamise eesmärgid;</p> <p>B) veenduge, et kindlaksmääratud käitamismaht ja asjakohased puhvrid (nt maapealne riskipuhver) oleksid kavandatud käitamise jaoks sobivad;</p> <p>C) tuvastage takistused käitamismahus, mis võiksid kavandatud käitamist takistada;</p> <p>D) selgitage välja, kas tuule kiirust ja/või suunda võivad mõjutada topograafia või käitamismahus asuvad takistused;</p> <p>E) valige välja asjakohased andmed õhuruumiteabe kohta (sealhulgas mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiliste piirkondade kohta), mis võivad kavandatud käitamisele mõju avaldada;</p> <p>F) veenduge, et mehitamata õhusõiduki süsteem on kavandatud käitamiseks sobiv;</p> <p>G) veenduge, et valitud last vastab käitamises kasutatavale mehitamata õhusõiduki süsteemile;</p> <p>H) rakendage meetmeid, mis on vajalikud kavandatud käitamise käitamismahu ja maapealse riskipuhvri suhtes kohaldatavate piirangute ja tingimuste järgimiseks vastavalt asjaomase stsenaariumi käitamise käsiraamatu protseduuridele;</p> <p>I) rakendage kontrollitavas õhuruumis käitamiseks vajalikke protseduure, sealhulgas lennujuhtimisega sidepidamise protokolle, ning vajaduse korral hankige luba ja suunised;</p> <p>J) veenduge, et kõik kavandatud käitamiseks vajalikud dokumendid oleksid käitamiskohas ning</p> <p>K) teavitage kõiki osalejaid kavandatud käitamisest.</p> <p>ii) Mehitamata õhusõiduki süsteemi lennueelne ülevaatus ja seadistamine (sealhulgas lennurežiimid ja energiaallikaga seotud ohud). Lisatakse järgmised punktid:</p> <p>A) hinda mehitamata õhusõiduki süsteemi üldist seisukorda;</p> <p>B) taga, et mehitamata õhusõiduki süsteemi kõik eemaldatavad osad oleksid nõuetekohaselt kinnitatud;</p> <p>C) veendu, et mehitamata õhusõiduki süsteemi tarkvarakonfiguratsioonid ühilduksid;</p> <p>D) kalibreeri mehitamata õhusõiduki süsteemi mõõteriistad;</p> <p>E) selgita välja kõik puudused, mis võivad kavandatud käitamist ohustada;</p> <p>F) veendu, et aku oleks kavandatud käitamiseks piisavalt laetud;</p> <p>G) veendu, et mehitamata õhusõiduki süsteemi lennu lõpetamise süsteem ja selle käivitussüsteem oleksid töökorras;</p> <p>H) kontrolli juhtimis- ja kontrollisüsteemi ühenduse nõuetekohast toimimist;</p> <p>I) aktiveeri geopiirangute jälgimise funktsioon (kui see on olemas) ja laadi sinna üles asjakohane teave ning</p> <p>J) seadista kõrguse ja kiiruse piiramise süsteemid (kui need on olemas).</p> <p>iii) Teadmised hädaolukorras, sealhulgas mehitamata õhusõiduki süsteemiga seotud probleemide korral võetavatest põhimeetmetest või lennu ajal õhukokkupõrke ohu ilmnemisel.</p>

▼ **M1**

Teema	Käsitletavad valdkonnad
b) Lennuaegsed protseduurid	<p>i) Takistusteta väljavaate pidev tagamine ja mehitamata õhusõiduki pidev hoidmine visuaalse otsenähtavuse piires (VLOS), et see hõlmaks: olukorratade-likkust käitamiskohast seoses käitamismahu ja muude õhuruumi kasutajatega, takistustega, maastikuga ja isikutega, kes ei osale kogu käitamise ajal.</p> <p>ii) Täpsete ja juhitud lennumanöövrite sooritamine eri kõrgustel ja vahemaadel, mis esindavad vastavat standardstsenaariumi (sealhulgas lend käsitsijuhtimis-/GNSSi abita või samaväärsel režiimil, kui see on olemas). Sooritatakse vähemalt järgmised manöövrid:</p> <p>A) ripplend (ainult tiivikõhusõidukite puhul);</p> <p>B) üleminek ripplennult edasiliikumisele (ainult tiivikõhusõidukite puhul);</p> <p>C) tõus ja laskumine horisontaallennul;</p> <p>D) pöörangud horisontaallennul;</p> <p>E) kiiruse reguleerimine horisontaallennul;</p> <p>F) mootori/jõuseadme rikkele järgnevad toimingud ning</p> <p>G) kõrvalepõikamine (manööverdamine) kokkupõrgete vältimiseks.</p> <p>iii) Mehitamata õhusõiduki süsteemi oleku ja kestvuspiirangute reaajas jälgimine.</p> <p>Lend ebatavalistes tingimustes:</p> <p>A) halda mehitamata õhusõiduki jõuseadme osalist või täielikku võimsuspuudujääki, tagades seejuures maa peal viibivate kolmandate isikute ohutuse;</p> <p>B) halda mehitamata õhusõiduki lennutrajektoori ebatavalistes olukordades;</p> <p>C) halda olukorda, milles mehitamata õhusõiduki positsioneerimisseadmed on kahjustatud;</p> <p>D) halda olukorda, milles kõrvaline isik satub käitamismahtu või kontrollitavale maapinna-alale, ning võta asjakohaseid meetmeid ohutuse säilitamiseks;</p> <p>E) reageeri olukordadele, milles mehitamata õhusõiduk tõenäoliselt ületab lennu geograafilise piiri (hädaolukorra protseduurid) ja käitamismahu (avariiprotseduurid), mis määrati kindlaks lennuks valmistumise ajal, ning võta asjakohaseid parandusmeetmeid;</p> <p>F) halda olukorda, milles õhusõiduk läheneb käitamismahule ning</p> <p>G) demonstreeri kontrolli taastamise meetodi kasutamist pärast juhtimis- ja kontrollisüsteemi ühenduse tahtlikku (simuleeritud) kadumist.</p>
c) Lennujärgsed toimingud	<p>i) Mehitamata õhusõiduki süsteemi väljalülitamine ja julgestamine.</p> <p>ii) Lennujärgne ülevaatus ning mehitamata õhusõiduki süsteemi (selle süsteemid, osad ja energiaallikad) üldseisundi ja meeskonna väsimusega seotud võimalike asjakohaste andmete salvestamine.</p> <p>iii) Käitamist käsitleva analüüsi läbiviimine.</p> <p>iv) Nende olukordade väljaselgitamine, milles oli vajalik lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekande, ja nõutud ettekande täitmine.</p>

II PEATÜKK**STS-02 – BVLOS koos õhuruumi vaatlejatega kontrollitava maapinna-ala kohal hõredalt asustatud piirkonnas****UAS.STS-02.010 Üldsätted**

- 1) Lennu ajal võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.

▼ M1

- 2) Kui mehitamata õhusõidukit lennutatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehiskult takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.
- 3) Käitamismahu suurim kõrgus ei tohi ületada 30 meetrit punktides 1 ja 2 lubatud suurimast kõrgusest.
- 4) Lennu ajal ei tohi mehitamata õhusõidukiga vedada ohtlikke kaupu.

UAS.STS-02.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-02-alamkategoorias

STS-02-alamkategoorias käitatakse mehitamata õhusõidukite süsteeme:

- 1) vastavalt punkti UAS.STS-02.030 alapunktis 1 osutatud käitamiskäsiraamatule;
- 2) täielikult hõredalt asustatud alal asuva kontrollitava maapinna-ala kohal, mis hõlmab:
 - a) lennu geograafilist piirkonda,
 - b) varuala, mille välispiir(id) ulatub/ulatuvad vähemalt kümme meetrit üle lennu geograafilise piirkonna piiri(de);
 - c) maapealset riskipuhvrit, mis katab vahemaa, mis on vähemalt võrdne vahemaaga, mille mehitamata õhusõiduk kõige tõenäolisemalt läbib pärast mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja poolt tootja juhistes kindlaks määratud lennu lõpetamise vahendi aktiveerimist, võttes arvesse käitamistingimusi mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja poolt kindlaks määratud piirides;
- 3) piirkonnas, kus minimaalne nähtavus lennul on üle viie kilomeetri;
- 4) kaugpiloodi vaateväljas mehitamata õhusõiduki stardi ja maandumise ajal, välja arvatud juhul, kui maandumine on tingitud lennu lõpetamisest hädaolukorras;
- 5) kui käitamisel ei kasutata õhuruumi vaatlejat, mitte kaugemal kui üks kilomeeter kaugpiloodist, kusjuures kui kaugpiloot ei käita mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil, järgib õhusõiduk eelnevalt programmeeritud trajektoori;
- 6) kui käitamisel kasutatakse üht või mitut õhuruumi vaatlejat, peab käitamine vastama kõigile järgmistele tingimustele:
 - a) õhuruumi vaatleja(d) on paigutatud selliselt, et käitamismaht ja seda ümbritsev õhuruum on piisavalt kaetud, tagades punktis 3 osutatud minimaalse nähtavuse lennul;
 - b) mehitamata õhusõidukit ei käitata kaugpiloodist kaugemal kui kaks kilomeetrit;

▼ M1

- c) mehitamata õhusõidukit ei käitata sellele lähimast õhuruumi vaatlejast kaugemal kui üks kilomeeter;
 - d) õhuruumi vaatleja ja kaugpiloodi vaheline vahemaa ei ületa üht kilomeetrit;
 - e) kaugpiloodi ja õhuruumi vaatleja(te) vaheliseks sidepidamiseks on olemas töökindlad ja tõhusad sidevahendid;
- 7) kaugpiloodi poolt, kellel on:
- a) pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse väljaantud kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste tunnistus käitamiseks standardstsenaariumide alusel;
 - b) käesoleva peatüki A liite kohane STS-02-alamkategoria praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnistus, mille on välja andnud:
 - A) üksus, mis on kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ja mida tunnustab liikmesriigi pädev asutus; või
 - B) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes on registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele kinnitanud vastavust STS-02-alamkategoriale ja kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele;
- 8) mehitamata õhusõidukiga, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
- a) on kannab C6-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 17. osas;
 - b) seda käitatakse aktiivse süsteemiga, et mehitamata õhusõiduk ei rikuks lennu geograafilisi piire;
 - c) seda käitatakse aktiivse ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi abil.
- 9) Kaugpiloot saab standardstsenaariumide alusel käitamiseks vajalike teoreetiliste teadmiste tunnistuse pärast seda, kui:
- a) ta on läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b; ning
 - b) ta on sooritanud käesoleva peatüki A liite kohase täiendava teooriaeksami, mille on korraldanud liikmesriigi pädev asutus või selle poolt määratud üksus.
- 10) Kõnealune tunnistus kehtib viis aastat. Uuendamiseks tunnistuse kehtivusajal tuleb täita üks järgmistest tingimustest:
- a) tõendada pädevust vastavalt punktile 9;

▼ M1

- b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse punktis 9 määratletud teoreetilisi teadmisi.
- 11) Tunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peab kaugpiloot täitma alapunkti 9 nõuded.

UAS.STS-02.030 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.050 määratletud kohustustele peab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegema järgmist:

- 1) koostama käitamise käsiraamatu, mis sisaldab 5. liites määratletud elemente;
- 2) kindlaks määrama kavandatud käitamise mahu ja maapealse riskipuhvri, sealhulgas kontrollitava maapinna-ala, mis hõlmab nii mahu kui ka puhvri projektsioone maapinnale;
- 3) tagama hädaolukorra ja avariiprotseduuride asjakohasuse mõne järgmise meetme abil:
 - a) spetsiaalsed katselennud;
 - b) simulatsioonid, tingimusel et simulatsioonivahendite esinduslikkus vastab sihtotstarbele;
- 4) töötama välja käitamiseks sobiva tõhusa hädaolukordade lahendamise plaani, mis hõlmab vähemalt järgmist:
 - a) hädaolukorra võimaliku eskaleeruva mõju piiramise kava;
 - b) asjaomaste asutuste ja organisatsioonide teavitamise tingimused;
 - c) hädaolukorra kindlakstegemise kriteeriumid;
 - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muude töötajate kohustuste selge piiritlemine;
- 5) tagama, et mis tahes väljastpoolt tellitavate lennu ohutuse tagamiseks vajalike teenuste toimivustase on kavandatava käitamise jaoks piisav;
- 6) määrama vajaduse korral kindlaks ülesannete ja kohustuste jaotuse käitaja ning välis(t)e teenuseosutaja(te) vahel;
- 7) kui mehitamata õhusõiduki süsteemile on paigaldatud geopiirangute jälgimise funktsioon, laadima sellesse üles ajakohastatud teabe, kui seda nõuab kavandatud käitamiskoha puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiline piirkond;

▼ M1

- 8) tagama, et enne käitamise alustamist oleksid võetud kõik asjakohased meetmed, millega vähendatakse ohtu, mis tuleneb kõrvaliste isikute sisemisest kontrollitavale maapinna-alale, võttes arvesse punktis UAS.STS-02.020(2) määratletud minimaalset vahemaad, ning et asjaomane käitamine oleks vajaduse korral kooskõlastatud asjaomaste asutustega;
- 9) tagama, et enne käitamise alustamist kõik kontrollitaval maapinna-alal viibivad isikud:
- a) oleksid teavitatud käitamise riskidest;
 - b) oleksid kas teavitatud või vajaduse korral koolitatud mehitemata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt nende kaitseks kehtestatud ohutusabinõudest ja -meetmetest ning
 - c) oleksid selgesõnaliselt nõustunud käitamis osalema;
- 10) kui kasutatakse õhuruumi vaatlejaid, enne käitamise alustamist:
- a) tagama õhuruumi vaatlejate õige paigutuse ja arvu kavandatud lennutrajektoiril;
 - b) kontrollima järgmist:
 - i) kas õhuruumi vaatleja vaateväli ja kavandatud kaugus on käitamiskäsiraamatus määratletud vastuvõetavates piirides;
 - ii) iga õhuruumi vaatleja puhul võimalike maastikutakistuste puudumist;
 - iii) kas kogu kontrollitav maa-ala on õhuruumivaatlejate vahel täielikult ära jaotatud;
 - iv) kas side iga õhuruumi vaatlejaga on sisse seatud ja tõhus;
 - v) kui õhuruumi vaatlejad kasutavad mehitemata õhusõiduki asukoha kindlaksmääramiseks vahendeid, siis kas need toimivad ja on tõhusad;
 - c) tagama, et õhuruumi vaatlejaid on teavitatud mehitemata õhusõiduki kavandatud lennutrajektooriga ja sellega seotud ajakavast;
- 11) tagab, et:
- a) mehitemata õhusõiduki süsteemile oleks lisatud asjakohane ELi vastavusdeklaratsioon, sealhulgas viide C6-klassile;
 - b) mehitemata õhusõidukile oleks kinnitatud C6-klassi identifitseerimismärgistus.

UAS.STS-02.040 Kaugpiloodi kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.060 määratletud kohustustele peab kaugpiloot tegema järgmist:

- 1) enne mehitemata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist:
- a) selleks et hoida mehitemata õhusõiduk lennu geograafilistes piirides, määrata kindlaks selle programmeeritava lennumahu;

▼ M1

- b) kontrollima, kas mehitamata õhusõiduki lennu lõpetamise vahendid ja programmeeritava käitamismahu funktsioon on töökorras ning kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;

2) lennu ajal:

- a) kui teda ei toeta õhuruumi vaatlejad, säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
- b) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühenduse kao korral;
- c) käitama korraga vaid üht mehitamata õhusõidukit;
- d) mitte käitama mehitamata õhusõidukit liikuvast sõidukist;
- e) mitte andma mehitamata õhusõiduki üle kontrolli teisele juhtimisüksusele;
- f) teavitama õigeaegselt õhuruumi vaatlejat/vaatlejaid, kui ta/nad on olemas, mehitamata õhusõiduki kõikidest kõrvalekalletest kavandatud lennutrajektorist ja sellega seotud ajakavast;
- g) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt ebatavalisteks olukordadeks kindlaks määratud hädaolukorra protseduurid, sealhulgas juhul, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada lennu geograafilisi piire;
- h) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt hädaolukordadeks kindlaks määratud avariiprotseduurid, sealhulgas käivitama lennu lõpetamise vahendid, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada käitamismahu piire.

UAS.STS-02.050 Õhuruumi vaatleja kohustused

Õhuruumi vaatleja peab:

- 1) säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et avastada mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke oht;
- 2) säilitama ülevaate mehitamata õhusõiduki asukohast õhuruumi otsese jälgimise või elektroonilistelt vahenditelt saadud abi kaudu;
- 3) hoiatama kaugpilooti ohu avastamise korral ja aitama vältida või minimeerida võimalikku negatiivset mõju.

A LIIDE: KAUGPILOODI TEOREETILISED TEADMISED JA STS-02-ALAMKATEGOORIA PRAKTILISED OSKUSED**1. Teooriaeksam**

Eksam korraldatakse vastavalt I peatüki A liite punktile 1.

▼ M1**2. Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine**

Lisaks I peatüki A liite punktis A.2 määratletud valdkondadele käsitletakse järgmisi valdkondi.

Tabel 1.

STS-02-alamkategoria praktiliste oskuste koolituse ja hindamisega hõlmatud lisateemad ja valdkonnad

Teema	Käsitletavad valdkonnad
a) BVLOS-režiimil käitamine STS-02-alamkategorias	i) Lennueelsed toimingud – käitamise kavandamine, õhuruumiga seotud kaalutlused ja tegevuskoha riskihindamine. Lisatakse järgmised punktid: <ul style="list-style-type: none"> A) õhuruumi vaatlemine; B) toimingud õhuruumi vaatlejatega: õhuruumi vaatlejate asjakohane paigutus ning konfliktide vältimise süsteem, mis hõlmab sõnavara, kooskõlastamist ja sidevahendeid; ii) I peatüki A liite punkti 2 alapunkti b alapunktis ii määratletud lennuaegseid protseduure kasutatakse nii VLOS- kui ka BVLOS-režiimis.

▼ **M1**

2. Liide:

Käitamisteatis

		Käitamisteatis	
<p>Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil komisjoni rakendusmääruse (EL) 2019/947 kohaselt.</p> <p>Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.</p> <p>Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.</p>			
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber			
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi			
Mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja			
Mehitamata õhusõiduki süsteemi mudel			
Mehitamata õhusõiduki süsteemi seerianumber			
<p>Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Ma järgin kõiki rakendusmääruse (EL) 2019/947 kohaldatavaid sätteid ja STS.x standardit ning — kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, kohaldatakse kõikide teatise kohaselt tehtud lendude puhul asjakohast kindlustuskaitset. 			
Kuupäev		Allkiri või muu kinnitus	

▼ **M1**

3. Liide:

Lisanõuded pädeva asutuse tunnustatud üksustele ja mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes korraldavad standardstsenaariumiga hõlmatud käitamisel kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist

Üksus, mis soovib saada pädeva asutuse tunnustust kaugpilootide praktilise koolituse ja hindamise läbiviimiseks standardstsenaariumi alusel, esitab pädevale asutusele kinnituse järgmiste nõuete täitmise kohta, kasutades 6. liites esitatud deklaratsiooni vormi.

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes kavatseb läbi viia kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel, esitab pädevale asutusele lisaks kõnealust standardstsenaariumi käsitlevale käitamisteatisele deklaratsiooni järgmiste nõuete täitmise kohta, kasutades 4. liites esitatud deklaratsiooni vormi.

Kui pädev asutus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatseb kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel läbi viia muus liikmesriigis kui registreerimisliikmesriik, esitatakse 4. liites esitatud deklaratsiooni vormi koopia selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus koolitust läbi viiakse.

Kui pädeva asutuse tunnustatud üksus kavatseb kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel läbi viia muus liikmesriigis kui tunnustamisliikmesriik, esitatakse tunnustamist käsitlev tõend selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus koolitus läbi viiakse.

- 1) Selleks et hindamine oleks sõltumatu, tagab pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja koolitustegevuse ja mis tahes muu käitamistegevuse selge eraldamise.
- 2) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab olema võimeline nõuetekohaselt läbi viima kogu ülesande täitmise seotud tehnilist ja haldustegevust, sealhulgas tagama piisava hulga töötajate olemasolu ning ülesande täitmiseks sobilike rajatiste ja seadmete kasutamise.
- 3) Pädeva asutuse tunnustatud üksusel või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajal on vastutav juht, kes vastutab selle eest, et kõiki ülesandeid täidetak kooskõlas punktis 8 määratletud teabe ja menetlustega.
- 4) Praktiliste oskuste koolituse ja praktiliste oskuste hindamise eest vastutavad töötajad:
 - a) on pädevad neid ülesandeid täitma;
 - b) on erapooletud ega osale hindamistes, kui nad tunnevad, et see võib mõjutada nende objektiivsust;
 - c) neil on põhjalikud teoreetilised teadmised ja praktiliste oskuste koolituskogemus ning rahuldavad teadmised oma praktiliste oskuste hindamisega seotud ülesannete täitmiseks vajalike nõuete kohta, samuti piisavalt kogemusi selliste protsessidega;
 - d) oskavad hallata deklaratsioone, andmeid ja aruandeid, mis tõendavad, et asjaomaseid praktilisi oskusi on hinnatud, ning teha nendest praktiliste oskuste hindamistest järeldusi ja nad ei
 - e) avalda käitajalt või kaugpiloodilt saadud teavet ühelegi muule isikule peale pädeva asutuse, juhul kui esitatakse asjakohane taotlus.

▼ M1

- 5) Koolitus ja hindamine hõlmavad praktilisi oskusi, mis vastavad standardst-senaariumile, mille kohta deklaratsioon esitatakse, ning mis on esitatud asja-kohase peatüki A liites.
- 6) Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine toimub kohas/kohtades, mille keskkond esindab standardst-senaariumi tingimusi.
- 7) Praktiliste oskuste hindamine koosneb kaugpiloodiõpilase pidevast hindamisest.
- 8) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja koostab pärast praktiliste oskuste hindamise lõppu hindamisaruande, mis
 - a) sisaldab vähemalt järgmist:
 - i) kaugpiloodiõpilase isikuandmed;
 - ii) praktiliste oskuste hindamise eest vastutava isiku andmed;
 - iii) selle standardst-senaariumi andmed, mille alusel praktiliste oskuste hindamine läbi viidi;
 - iv) soorituse hinne kaugpiloodiõpilase iga toimingu eest;
 - v) üldine hinnang kaugpiloodiõpilase pädevusele praktiliste oskuste seisukohast ning
 - vi) praktiliste oskuste hindamise tagasiside, milles antakse vajaduse korral juhiseid täiendamist vajavate valdkondade kohta;
 - b) selle valmimisel nõuetekohaselt allkirjastatakse ja varustatakse kuupäevaga praktiliste oskuste hindamise eest vastutava isiku poolt ning
 - c) registreeritakse ja tehakse pädevale asutusele taotluse korral kontrollimiseks kättesaadavaks.
- 9) Kui hindamisaruandes järeldatakse, et kaugpiloodiõpilane on praktilised oskused omandanud rahuldaval tasemel, annab pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kaugpiloodiõpilasele standardst-senaariumi kohaste praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnistuse.
- 10) Punkti 9 kohase koolituse läbimise tunnistuse väljastamisest teatatakse selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus praktiliste oskuste alane koolitus ja hindamine läbi viiakse, sealhulgas esitatakse kaugpiloodiõpilase isikuandmed, läbitud standardst-senaarium, väljaandmise kuupäev ja liikmesriigi pädeva asutuse poolt tunnustatud üksuse või tunnistuse väljastanud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja andmed.
- 11) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja lisab 5. liite kohaselt koostatud käitamiskäsiraamatusse eraldi osa, mis hõlmab koolituselemente, sealhulgas järgmist:
 - a) praktiliste oskuste alast koolitust ja hindamist läbi viivad määratud töötajad, sealhulgas:
 - i) asjaomaste töötajate pädevuse kirjeldus;

▼ **M1**

- ii) töötajate kohustused ja vastutus; ning
- iii) organisatsiooni skeem, millel on näidatud sellega seotud vastutusahelad;
- b) praktiliste oskuste koolituseks ja hindamiseks kasutatavad protseduurid ja protsessid, sealhulgas õppekava, mis hõlmab praktilisi oskusi, mis vastavad standardstsenaariumile, mille kohta deklaratsioon esitatakse, ning mis on esitatud asjakohase peatüki A liites;
- c) praktiliste oskuste koolituseks ja hindamiseks kasutatud mehitamata õhusõiduki süsteemi ning muude seadmete, tööriistade ja keskkonna kirjeldus ning
- d) hindamisaruande vorm.

▼ **M1**

4. Liide:

Deklaratsioon mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes kavatsevad korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist STS-x-standardi kohaselt

 <p style="text-align: center;">STS-x</p> <p style="text-align: center;">Deklaratsioon mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes kavatsevad korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist</p>	
<p>Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil komisjoni määruse (EL) 2019/947 kohaselt.</p> <p>Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.</p> <p>Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.</p>	
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber	
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi	
<p>Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Olen esitanud STS-x-kategooria käitamisdeklaratsiooni; — Vastan määruse (EL) 2019/947 lisa 3. liites sätestatud nõuetele ning — mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel STS.x-kategooria koolitustegevuse raames järgin rakendusmääruse (EL) 2019/947 kõiki kohaldatavaid sätteid, sealhulgas STS.x-kategooria käitamise nõudeid. 	
Kuupäev	Allkiri või muu kinnitus

▼ M1

5. Liide:

Käitamise käsiraamat standardstsenaariumi korral

Liites 1 määratletud standardstsenaariumi käitamiskäsiraamat sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) kinnitus selle kohta, et käitamiskäsiraamat vastab käesoleva määruse asjakohastele nõuetele ja teatisele ning sisaldab juhiseid, mida lennutegevuses osalevad töötajad peavad järgima;
- 2) vastutava juhi või füüsilise isiku puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja heakskiitu kinnitav allkiri;
- 3) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja organisatsiooni üldkirjeldus;
- 4) käitamise mõiste kirjeldus, sealhulgas vähemalt:
 - a) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud toimingute laad ja kirjeldus ning sellega seotud kindlaks tehtud ohud;
 - b) kavandatud käitamise tegevuskeskkond ja geograafiline piirkond, sealhulgas:
 - i) ülelennuala omadused: rahvastikutihedus, topograafia, takistused jne;
 - ii) kasutatava õhuruumi omadused;
 - iii) keskkonnatingimused, sealhulgas vähemalt ilm ja elektromagnetiline keskkond;
 - iv) maapealseid ja õhuga seotud ohte maandavate käitamismahu ja riskipuhvrite määramine;
 - c) kasutatud tehnilised vahendid ja nende põhiomadused, toimivus ja piirangud, sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemid, nende käitamist toetavad välissüsteemid, rajatised jne;
 - d) käitamiseks vajalik personal, sealhulgas meeskonna koosseis, ülesanded ja kohustused, valikukriteeriumid, algkoolitus ning hiljutise kogemusega seotud nõuded ja/või korduvkoolitus;
- 5) mehitamata õhusõiduki süsteemi ohutuna hoidmiseks nõutavad tootja juhised, mis vajaduse korral hõlmab mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja juhiseid ja -nõudeid;
- 6) käitamisprotseduurid, mis põhinevad mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja antud juhistel ja hõlmavad järgmist:
 - a) inimlike vigade minimeerimiseks võetakse arvesse järgmist:
 - i) ülesannete selge jaotus ja määramine; ning
 - ii) asutusesisene kontrollnimekiri, et kontrollida, kas töötajad täidavad neile määratud ülesandeid nõuetekohaselt;

▼ M1

- b) võetakse arvesse mehitamata õhusõidukite süsteemi käitamist toetavate välissüsteemide seisundi halvenemist;
- c) tavaprotseduurid, sealhulgas vähemalt:
- i) lennuüksed ettevalmistused ja kontrollnimikirjad, mis hõlmavad järgmist:
- A) käitamismahu ja sellega seotud puhvrite (maapealne riskipuhver ja vajaduse korral õhuga seotud riskipuhver) hindamine, sealhulgas maastik ja võimalikud takistused ning takistused, mis võivad vähendada mehitamata õhusõiduki vaateväljas hoidmise või õhuruumist ülevaate säilitamise võimet, võimalik ülelend kõrvalistest isikutest ja võimalik ülelend elutähtsast taristust;
- B) ümbritseva keskkonna ja õhuruumi hindamine, sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemi geograafiliste piirkondade läheduse ja teiste õhuruumikasutajate võimaliku tegevuse hindamine;
- C) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamiseks sobivad keskkonnatingimused;
- D) selliste töötajate minimaalne arv ja kohustused, kes vastutavad mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest ja kelle kohustuste hulka käitamine kuulub;
- E) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muude töötajate ning vajaduse korral väliste osapoolte vahelise suhtluse kord;
- F) kavandatud tegevuspiirkonna asjaomaste asutuste mis tahes erinõuete järgimine, sealhulgas julgestuse, eraelu puutumatus, andme- ja keskkonnakaitsega ning raadiosagedusspektri kasutamisega seotud nõuded;
- G) kehtestatud nõutavad riskivähendamismeetmed, et tagada ohutu käitamine; eelkõige kontrollitava maapinna-ala puhul:
- a) kontrollitava maapinna-ala kindlaks määramine ning
- b) kontrolliala turvamine, et vältida kolmandate isikute sisenemist alale käitamise ajal, ning vajaduse korral kohalike ametiasutustega kooskõlastamise tagamine;
- H) protseduurid, millega kontrollitakse, kas mehitamata õhusõiduki süsteem on kavandatud käitamiseks sobivas seisukorras;
- ii) stardi- ja maandumisprotseduurid;
- iii) lennuüksed protseduurid, sealhulgas protseduurid, millega tagatakse, et mehitamata õhusõiduk jääks lennu geograafilistesse piiridesse;

▼ M1

- iv) lennujärgsed protseduurid, sealhulgas kontrollid mehitamata õhusõiduki süsteemi seisundi kindlakstegemiseks;
 - v) protseduurid, mille abil kaugpiloot ning mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nõudmisel kas õhuruumi vaatleja(d) või mehitamata õhusõiduki vaatleja(d) avastab/avastavad võimalikul kokkupõrkekursil õhusõidukid;
- d) hädaolukorra protseduurid, sealhulgas vähemalt:
- i) ettenähtud „lennu geograafilistest piiridest” väljuva mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamine protseduurid;
 - ii) protseduurid, mida kohaldatakse selleks, et toime tulla kõrvaliste isikute sisenemisega kontrollitavale maa-alale;
 - iii) ebasoodsate käitamistingimustega toimetuleku protseduurid;
 - iv) käitamist toetavate välissüsteemide seisundi halvenemisega toimetuleku protseduurid;
 - v) õhuruumivaatlejate kasutamisel kasutatav sõnavara;
 - vi) teiste õhuruumikasutajatega kokkupõrke ohu vältimise protseduurid;
- e) hädaolukordadega toimetuleku protseduurid, sealhulgas vähemalt:
- i) protseduurid, mille eesmärk on vältida kolmandatele isikutele tekitavat kahju või seda minimeerida;
 - ii) käitamismahu piiridest väljuva mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamine protseduurid;
 - iii) hädaolukorras mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamise protseduurid;
- f) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis ii osutatud turvanõuded ja punktis iii osutatud ebaseadusliku sekkumise ja loata juurdepääsu vastased meetmed;
- g) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis iv osutatud isikuandmete kaitse menetlused;
- h) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis v osutatud häiringute ja keskkonnamõju minimeerimise suunised;
- i) lennuohutust mõjutavatest juhtumitest ette kandmise kord;
- j) arvestuse pidamise kord; ning
- k) põhimõtted, millega määratakse kindlaks, kuidas kaugpiloot/-piloodid ja mis tahes muud mehitamata õhusõidukite süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutavad töötajad saavad enne mis tahes käitamist deklareerida oma sobivust käitamiseks.

▼ M1

6. Liide:

Deklaratsioon pädeva asutuse poolt tunnustamist soovivale üksusele, kes kavatses korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist STS-x-standardi kohaselt

		STS-x
Deklaratsioon pädeva asutuse poolt tunnustamist soovivale üksusele, kes kavatses korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist		
<p>Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil määruse (EL) 2019/947 kohaselt.</p> <p>Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.</p> <p>Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.</p>		
Organisatsiooni andmed		
Vastutava isiku ees- ja perekonnanimi, telefoninumber ja e-posti aadress		
<p>Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:</p> <p>— Vastan määruse (EL) 2019/947 lisa 3. liites määratletud nõuetele; ning</p> <p>— mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel STS.x-kategooria koolitustegevuse raames järgin määruse (EL) 2019/947 kõiki kohaldatavaid sätteid, sealhulgas STS.x-kategooria käitamise nõudeid.</p>		
Kuupäev		Allkiri või muu kinnitus